

Dnro V/36022/2024

4.9.2024

Alkoholijuomien anniskelu

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sisällys

Johdanto.....	4
1 Anniskelutoiminta.....	5
1.1 Alkoholijuoma	5
1.2 Anniskelun luvanvaraisuus	5
1.2.1 Luvanvaraisuuden arvioiminen	6
1.3 Henkilökunta	8
1.4 Luvanhaltijan edustaja ja anniskelupassi.....	9
1.5 Anniskelukiellot ja asiakkaat	11
1.5.1 län todistaminen anniskelupaikassa	11
1.5.2 Päihtynyt tai häiritsevästi käyttäytyvä asiakas	12
1.6 Anniskeluaika.....	14
1.7 Toiminta anniskelualueella	15
1.8 Alkoholijuomien maksaminen	17
1.9 Alkoholiannokset anniskelussa	17
1.10 Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö.....	18
1.11 Alkoholijuomien vähittäismyynti anniskelun yhteydessä	19
1.12 Keittiöalkoholi ja alkoholivalmisteet.....	20
1.13 Alkoholijuomien hankkiminen.....	21
1.14 Alkoholikirjanpito ja alkoholivarasto	21
1.15 Anniskelun puolivuosi-ilmoitus	22
2 Alkoholijuomien markkinointi ravintolassa	23
2.1 Väkevien alkoholijuomien markkinointi	23
2.2 Mietojen alkoholijuomien markkinointi	24
2.2.1 Alaikäisiin kohdistuva markkinointi	24
2.2.2 Alkoholipitoisuuden korostaminen myönteisenä ominaisuutena.....	24
2.2.3 Sopimaton myynninedistäminen.....	25
2.2.4 Alkoholijuomien mainostaminen yleisellä paikalla	25
2.2.5 Alkoholijuomiin liittyvät pelit ja arpajaiset.....	26
2.2.6 Kuluttajien tuottaman sisällön hyödyntäminen ja tarjoaminen kuluttajien jaettavaksi tietoverkon palveluissa	26
2.3 Alkoholijuomien hinnoittelu ja hintailmoittelu.....	27
2.3.1 Tarjoushinnat.....	27

2.3.2	Paljousalennukset	28
2.3.3	Alkoholijuomien hinnasta annettavan hyvityksen kieltö ...	28
2.4	Yhdistetyt tarjoukset ja ohjelmapaketit.....	29
2.5	Kanta-asiakastilaisuudet.....	30
2.6	Tuote-esittelyt	30
3	Valvonta ja seuraamukset.....	31
3.1	Suunnitelmallinen omavalvonta	31
3.2	Viranomaisvalvonta	33
3.3	Seuraamukset anniskelusäännösten rikkomisesta	34
3.4	Seuraamukset markkinointisäännösten rikkomisesta	35
4	Anniskeluluvan hakeminen	36
4.1	Hakijaa koskevat vaatimukset.....	37
4.2	Määräaikainen anniskelulupa	40
4.3	Anniskelupaikkaa koskevat vaatimukset.....	40
4.4	Anniskeluajan jatkaminen	43
4.5	Anniskelu tilaisuuksissa ja tapahtumissa	45
4.5.1	Määräaikainen anniskelulupa tilaisuutta tai tapahtumaa varten	45
4.5.2	Anniskelu ennakoon hyväksytyssä anniskelupaikassa.....	46
4.6	Anniskelupaikan vähittäismyyntilupa	48
4.7	Keittiöalkoholin käyttöluva	48
4.8	Ilmoitus alkoholijuomien kaupallisesta maahantuonnista anniskelua varten.....	49
4.9	Muutokset yhtiön omistus- ja hallintasuhteissa tai konkurssitilanteessa	50
4.10	Muutokset anniskelutoiminnassa	50
4.11	Omistajanvaihdos ja toiminnan siirtäminen uuteen liikehuoneistoon	51
4.12	Anniskelutoiminnan lopettaminen	52
4.13	Lupa- ja valvontamaksut.....	52

Johdanto

Valviralle kuuluu alkoholilain mukaan keskusvirastona aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto-, tilasto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun sekä markkinoinnin valvonta koko maassa sekä aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus (Alkoholilaki 1102/2017, AlkoL 60 §).

Tämä ohje käsittelee alkoholijuomien anniskelun keskeisiä aiheita ja tuo esille anniskeluun liittyvää lainsäädäntöä sekä muita ohjeita. Ohje on tarkoitettu aluehallintovirastojen sekä alan yritysten, työntekijöiden ja opiskelijoiden käytettäväksi.

Ohjeeseen on koottu alkoholijuomien anniskelua koskevat säännökset ja niiden tulkintaa, ja se on toteutettu yhteistyössä aluehallintovirastojen sekä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n kanssa.

Ohjeen tarkoituksena on parantaa alkoholilain yleisten tavoitteiden toteutumista, ohjata aluehallintovirastoja alkoholilain soveltamisessa, selkeyttää alan toimijoille alkoholilain säännöksiä ja tulkintaa sekä toimia oppimateriaalina anniskelupassikokeita varten. Anniskelupassikokeen kannalta oleellinen sisältö on ohjeen 1–3 luvuissa.

Ahvenanmaan maakunta voi maakuntalailla säätää poikkeuksia anniskelua koskeviin säännöksiin, joten ohjetta ei voi kaikilta osin soveltaa Ahvenanmaan maakunnassa.

Ohje korvaa Valviran ohjeen Alkoholijuomien anniskelu V/11405/2023. Ohjetta on päivitetty 10.6.2024 voimaan tulleen luvanvaraisen alkoholijuomien vähittäismyynnin prosenttirajaa koskevan alkoholilain muutoksen johdosta. Ohjetta on myös täsmennetty tuomioistuinratkaisujen seurauksena. Lisää alkoholijuomien anniskeluun liittyvää tietoa ja ohjeistusta on aluehallintovirastojen verkkosivuilla.

Johtaja Jussi Holmalampi

Johtava asiantuntija Juuso Nieminen

Lisätiedot Johtava asiantuntija Juuso Nieminen, sähköposti:
alkoholi@valvira.fi

1 Anniskelutoiminta

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi (AlkoL 1 §). Yksi näistä rajoitetuista ja valvotuista elinkeinotoiminnan muodoista on alkoholijuomien anniskelu.

Tässä luvussa on esitelty alkoholijuomien anniskelutoimintaa koskevat alkoholilainsäädännön vaatimukset. Luvussa 4 esitellään tarkemmin anniskelua ja siihen läheisesti liittyviä alkoholia koskevia lupia ja ilmoituksia sekä niihin liittyviä menettelyjä.

1.1 Alkoholijuoma

Alkoholilaissa alkoholipitoisella aineella tarkoitetaan sellaista ainetta ja tuotetta, joka sisältää enemmän kuin 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia ja alkoholijuomalla tarkoitetaan juotavaksi tarkoitettua alkoholipitoista ainetta, joka sisältää enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia (AlkoL 3 §). Alkoholijuoma sisältää siten yli 1,2 tilavuusprosenttia ja korkeintaan 80 tilavuusprosenttia alkoholia.

Miedolla alkoholijuomalla tarkoitetaan alkoholijuomaa, joka sisältää enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia ja väkevällä alkoholijuomalla enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa (AlkoL 3 §).

1.2 Anniskelun luvanvaraisuus

Alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa (AlkoL 3 §).

Yli 2,8 % alkoholia sisältäviä alkoholijuomia ei saa myydä ilman lupaa (AlkoL 5 ja 6 §:t). Alkoholijuomia ei myöskään saa välittää tai luovuttaa palkkiota vastaan (AlkoL 84 §). Anniskelulupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle (AlkoL 10 §). Vain anniskeluluvanhaltija saa myydä anniskeltavia alkoholijuomia.

Ennen anniskelutoiminnan aloittamista on haettava ja saatava aluehallintovirastolta anniskelulupa. Lupa on elinkeinonharjoittaja- ja toimipaikkakohtainen (AlkoL 10 ja 18 §:t). Jos ravintola muuttaa uuteen osoitteeseen tai toiminnanharjoittaja (Y-tunnus) vaihtuu, on haettava uusi

anniskelulupa. Anniskelulupa voidaan myöntää myös hakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua on tarkoitus harjoittaa ilmoituksella ennakoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella (AlkoL 19 ja 20 §). Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvan haltijan myymää alkoholijuomaa (AlkoL 36 §).

Anniskeluluvan yhtenä edellytyksenä on omavalvontasuunnitelma (AlkoL 18 §). Omavalvontasuunnitelmalla tarkoitetaan luvanhaltijan kirjallisesti laatimaa suunnitelmaa toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi (AlkoL 56 §).

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muutunutta toimintaa, luvanhaltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin aluehallintovirasto on hyväksynyt luvan muuttamisen (AlkoL 11 §).

1.2.1 Luvanvaraisuuden arvioiminen

Alkoholijuoman tarjoaminen nautittavaksi esimerkiksi erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa tai palvelun yhteydessä saattaa edellyttää anniskelulupaa. Anniskeluluvan tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon ainakin seuraavia seikkoja:

- **Yli 2,8 % alkoholia sisältäviä alkoholijuomia ei saa myydä ilman lupaa (AlkoL 5 ja 6 §:t). Alkoholijuomia ei myöskään saa välittää tai luovuttaa palkkiota vastaan ilman lupaa (AlkoL 84 §).** Ilman anniskelulupaa kiellettyä on esimerkiksi sellainen toiminta, jossa alkoholijuomat hankkinut henkilö saa itselleen palkkiota alkoholijuomien välittämisestä muille nautittavaksi. Palkkiona ei saa ottaa rahaa, mutta myös esimerkiksi esineen tai palveluksen ottaminen palkkiona alkoholijuomien välittämisestä tai luovuttamisesta on kielletty.
- **Alkoholijuoman tarjoaminen maksua vastaan tai oheistuotteena palvelun tai hyödykkeen yhteydessä elinkeinotoiminnassa edellyttää anniskelulupaa.** Alkoholilain myyntiä koskevia säännöksiä sovelletaan myös elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan alkoholipitoisen aineen vastiketta vastaan tapahtuvaan sekä muun hyödykkeen tai palvelun yhteydessä markkinoituun alkoholipitoisen aineen välittämiseen ja luovuttamiseen (AlkoL 3 §). Alkoholilain vastaisena vastikkeellisena alkoholijuoman anniskeluna pidetään alkoholijuoman antamista, jos se edellyttää muun tuotteen tai palvelun ostamista tai muuta vastiketta sekä muuta siihen rinnastettavaa toimintaa, silloin kun toiminnan harjoittajalla ei ole anniskelulupaa (AlkoL 3 ja 84 §:t).

Alkoholijuoman tarjoaminen maksullisen palvelun yhteydessä edellyttää anniskelulupaa. Esimerkiksi kampaamo ei voi tarjota alkoholijuomaa asiakkaalle kampaamopalvelun yhteydessä ilman lupaa.

Kyse on lähtökohtaisesti luvanvaraisesta anniskelutoiminnasta myös silloin, jos esimerkiksi viinitastingin järjestäjä hankkii alkoholijuomat ja perii maksun alkoholijuomista suoraan tai osana muita maksuja.

- **Tietyissä paikoissa ja tilaisuuksissa on kiellettyä nauttia alkoholijuomia ilman anniskelulupaa.** Ilman anniskelulupaa alkoholijuomaa ei saa nauttia **ravitsemisliikkeessä** tai muussa paikassa, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita. Alkoholijuomien nauttiminen on ilman anniskelulupaa kielletty myös kokoontumislaissa tarkoitettussa **yleisötilaisuudessa**. Paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija tai järjestyksenvalvoja ei tällöin saa sallia alkoholijuoman nauttimista kyseisessä paikassa tai tilaisuudessa. (AlkoL 85 §.)

Yleisötilaisuudella tarkoitetaan kokoontumislaissa (530/1999) yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Kyse on yleisötilaisuudesta myös silloin, jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.

Ilman anniskelulupaa alkoholijuomaa ei myöskään saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä (AlkoL 35 §).

- **Pitopalvelutilaisuuksien järjestäminen edellyttää anniskelulupaa, jos pitopalveluyritys hankkii tilaisuuteen alkoholijuomat järjestäjän pyynnöstä ja perii alkoholijuomien toimittamisesta tai niiden tarjoilusta palkkion.** Pitopalvelutilaisuudet on mahdollista järjestää lähtökohtaisesti ilman anniskelulupaa, jos tilaisuuden järjestäjä itse hankkii alkoholijuomat tilaisuuteen ja pitopalveluyritys hoitaa vain niiden tarjoilun muun tarjoilun yhteydessä. Pitopalveluyritys saa laskuttaa tilaisuuden järjestäjää henkilökunnan käytöstä esimerkiksi tuntiveloituksen mukaan.

Jos pitopalveluyrityksellä on kuitenkin hallinnassaan huoneisto, jossa yritys säännöllisesti harjoittaa maksullista pito- ja juhlapalvelutoimintaa,

on kyseessä ravitsemisliike, jossa tapahtuvaan alkoholitarjoiluun pitää hankkia anniskelulupa.

Esitutkintaviranomaiset, kuten poliisi, valvovat alkoholilain säännösten vastaista toimintaa silloin, kun toimijalla ei ole anniskelulupaa. Alkoholilain luvatonta myyntiä, välittämistä ja luovuttamista koskevat rangaistussäännökset ovat rikoslain (39/1889) 50 a luvussa. Se, joka myy, välittää tai muutoin toiselle luovuttaa alkoholijuomaa alkoholilain vastaisesti, voidaan tuomita alkoholirikoksesta sakkoon tai vankeuteen. Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi niin kuin rikoslaissa on säädetty.

Lisäksi alkoholilaissa säädetään alkoholirikkomuksesta. Alkoholirikkomus voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija tai järjestyksenvalvoja tahallaan sallii alkoholijuoman nauttimisen alkoholilain vastaisesti sellaisessa paikassa, jossa on kiellettyä nauttia alkoholijuomia. (AlkoL 90 §.)

1.3 Henkilökunta

Anniskelupaikassa pitää toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen olla riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi. Luvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa pitää valvoa alkoholilaissa säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta anniskelupaikassa. (AlkoL 38 ja 39 §.)

Omavalvontasuunnitelmassa pitää olla henkilökunnan määrää ja tehtäviä koskeva suunnitelma alkoholilaissa säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamisen valvonnasta sekä järjestyksenvalvonnasta anniskelualueella anniskeluajan aikana. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus alkoholilain valvonnasta 158/2018, StmA 3 §.)

Anniskelutehtävissä saa toimia 18 vuotta täyttänyt henkilö. 16 vuotta täyttänyt saa anniskella alkoholijuomia vain vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn täysi-ikäisen henkilön välittömän valvonnan alaisena. (AlkoL 38 §.) Luvanhaltijan on järjestettävä anniskelun valvonta siten, että alkoholijuomien anniskelusta vastaava 18 vuotta täyttänyt henkilö voi tehokkaasti valvoa anniskelua ja tarvittaessa puuttua siihen. Alle 16-vuotias työntekijä voi ottaa ravintolassa vastaan alkoholijuomia sisältäviä tilauksia, mutta ei saa myydä, annostella tai luovuttaa asiakkaille alkoholijuomia.

Alkoholijuomia myyvä tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena (AlkoL 38 §).

Luvanhaltijan on osana omavalvontaa huolehdittava siitä, että henkilökunta tuntee alkoholilaissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa. Luvanhaltijan on pidettävä kirjaa toimipaikassa työskentelevien henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta ja pyydettyessä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle. (AlkoL 57 §.)

Aluehallintovirasto saa määrätä henkilökunnan määrään liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

1.4 Luvanhaltijan edustaja ja anniskelupassi

Anniskelupaikassa pitää olla paikalla luvanhaltijan edustajana tämän määräämä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, jos paikka on avoinna asiakkaille. Vastaavan hoitajan tai muun tähän tehtävään nimetyt henkilö pitää olla täyttänyt 18 vuotta. (AlkoL 38 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata luvanhaltijan määräämän vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyt henkilöiden tehtävät (StmA 3 §).

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että vastaavalla hoitajalla tai muulla tehtävään nimetyllä henkilöllä on alkoholilain tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) hyväksymän mallin mukainen todistus eli anniskelupassi (AlkoL 57 §).

Luvanhaltijan kirjanpitovelvoite anniskelupasseista voidaan toteuttaa vaihtoehtoisilla tavoilla:

- luvanhaltija säilyttää kopiot toimijalle esitetyistä anniskelupasseista (toimistolla, anniskelupaikassa tai sähköisessä muodossa) tai
- luvanhaltija pitää luetteloa henkilöistä, jotka ovat esittäneet toimijalle anniskelupassin, ja kirjaus siitä, milloin pätevyys on tarkistettu (omavalvontasuunnitelman liite tai sähköinen tallenne).

Anniskelupassi edellytetään vastaavalta hoitajalta tai muulta tehtävään nimetyltä henkilöltä, jolloin lain edellyttämä kirjanpito koskee vain näissä tehtävissä olevia. Luvanhaltija voi kuitenkin osana omavalvontaansa pitää kirjaa myös muun henkilökunnan anniskelupasseista.

Mikäli luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa on puutteita tai valvontaviranomaisella on syytä epäillä kirjanpidon oikeellisuutta, viranomainen voi pyytää toimittamaan anniskelupassin kopion nähtäväksi.

Anniskelupassin myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos. Todistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi alkoholilain ja sen valvonnan toimintatapojen tuntemista arvioivan kokeen tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät (AlkoL 58 §).

Ravitsemisalan perustutkinnon, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon sekä matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinnon katsotaan vastaavan anniskelupassikokeen suorittamista, jos tutkintoon kuuluu kokeessa käsiteltävien aihealueiden osaamista. Ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos saa antaa edellä mainitun tutkinnon suorittaneelle henkilölle anniskelupassin. (StmA 7 §.)

Ravintola-alan koulutusta Ahvenanmaan maakunnassa antavan oppilaitoksen antama alkoholijuomien anniskeluun liittyvien säännösten tuntemista osoittava todistus hyväksytään myös anniskelupassiksi (StmA 8 §).

Sen, joka alkoholilain voimaan tullessa 1.3.2018 oli vanhan alkoholilain (1143/1994) 21 b §:ssä tarkoitettulla tavalla kelpoinen toimimaan anniskelupaikan vastaavana hoitajana, katsotaan täyttävän myös uuden lain mukaiset alkoholilain tuntemista osoittavaa todistusta koskevat pätevyysvaatimukset. Myös vanhan alkoholilain voimassaoloaikana myönnetty anniskelupassi on riittävä todistus alkoholilain tuntemisesta. (AlkoL 93 §.)

Valvira ei pidä rekisteriä suoritetuista anniskelupasseista. Mikäli anniskelupassi katoaa, voi siitä tiedustella kopiota todistuksen myöntäneeltä oppilaitokselta.

1.5 Anniskelukiellot ja asiakkaat

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;
- 2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;
- 3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä (AlkoL 37 §).

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi (AlkoL 37 §).

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan. Anniskelupaikassa oleva asiakas, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, tulee poistaa anniskelupaikasta (AlkoL 36 §).

Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) säädetään asiakasvalintaoikeudesta ja järjestyksen turvaamisesta. Asiakkaiden valintaperusteet eivät kuitenkaan saa olla syrjiviä. Syrjinnän kiellosta säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014).

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) säädetään järjestyksenvalvojan oikeudesta evätä henkilön sisäänpääsy toimialueelleen ja poistaa henkilö sieltä.

1.5.1 Iän todistaminen anniskelupaikassa

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja alkoholilain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle. Ikä on todistettava viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla taikka viranomaisen myöntämällä muulla luotettavalla kuvallisella asiakirjalla (AlkoL 40 §).

Muita viranomaisen myöntämiä luotettavia kuvallisia asiakirjoja voivat olla esimerkiksi pakolaisen matkustusasiakirja tai muukalaispassi. Asiakirja voi olla myös digitaalinen. Ulkomainen kuvallinen henkilökortti, passi tai ajokortti käy iän todistamiseen, jos se ei vaikuta helposti väärennettävältä ja siitä käy ilmi

henkilön ikä. Sen sijaan iän todistamiseen eivät kelpaa esimerkiksi Kela-kortti tai opiskelijakortti.

Anniskeluluvan haltija voi itse määritellä, mitkä muut viranomaisten myöntämät kuvalliset asiakirjat se hyväksyy iän todistamiseen. Käytännöt eivät kuitenkaan saa olla syrjiviä. Henkilötodistusten tarkastamisen rajaaminen asiakaskunnassa ei saa myöskään perustua syrjivään käytäntöön esimerkiksi kansallisen alkuperän perusteella.

Myyntihenkilökunnan pitää ennen alkoholijuoman luovuttamista tarkistaa asiakkaan ikä aina, jos asiakasta on ulkoisen olemuksen tai muun syyn perusteella vähänkin aihetta epäillä alle 18-vuotiaaksi. Näin pitää toimia siitakin huolimatta, että järjestyksenvalvojat tarkistaisivat nuorten henkilöiden iän jo ravintolaan sisään tullessa.

Luvan haltija vastaa siitä, että alaikäiset eivät saa alkoholijuomia anniskelupaikassa. Luvan haltijan ja anniskelupaikan henkilökunnan vastuulla on valvoa, että alaikäinen ei anniskelupaikassa voi nauttia esimerkiksi jonkun toisen asiakkaan hänelle välittämää alkoholijuomaa (AlkoL 37, 38 ja 39 §:t).

Alaikäisten oleskelua anniskelupaikassa ei ole alkoholilaisissa kielletty. Luvan haltija voi kuitenkin asettaa ikärajan anniskelupaikkaan.

Alkoholilaisissa on säännös K-18-katsomotiloista. Aluehallintovirasto voi hyväksyä anniskelualueeksi urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman katsomotilan, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille henkilöille. K-18-katsomotilaan ei saa päästää alaikäisiä, kun siellä anniskellaan. (AlkoL 18 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata anniskelupaikan käytännöt alkoholijuomien anniskelua koskevien ikärajojen noudattamisen varmistamisessa (StmA 3 §).

1.5.2 Päihtynyt tai häiritsevästi käyttäytyvä asiakas

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan (AlkoL 36 §).

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa anniskelussa henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi (AlkoL

37 §). Häiriökäyttäytyminen voi ilmetä esimerkiksi uhmakkuutena, aggressiivisuutena tai väkivaltaisuuksina.

Anniskelupaikassa oleva asiakas, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, on poistettava anniskelupaikasta (AlkoL 36 §).

Henkilön, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, arvostelukyky on voimakkaasti heikentynyt. Tämän vuoksi hän voi olla arvaamaton eikä hänen käyttäytymistään voi ennakoida. Hän saa helposti aikaan häiriötilanteen esimerkiksi ottaessaan itselleen toisen asiakkaan juoma-annoksen.

Päihtymys on yleensä selvästi havaittavissa, jos:

- henkilöllä on vaikeuksia kiinnittää katsetta tai henkilöllä on lasittunut katse
- henkilö käyttäytyy häiritsevästi, äänekkäästi ja hän on ylenpalttisen itsevarma
- henkilöllä on vaikeuksia käsittää asioita ja ymmärtää toisen sanomaa
- henkilön liikkeet ovat epävarmat ja kömpelöt, hänellä on vaikeuksia saada otetta esineistä ja refleksit ovat hitaat
- hän läikyttelee juomaansa ja lasia on vaikea viedä suulle
- henkilö kävelee huojuen eikä pysty kävelemään suoraan tai kaatuu ilman tukea
- henkilöllä on sammaltava puhe eikä se ole enää ymmärrettävää
- henkilö on sekava tai hänen on vaikea kontrolloida tunteitaan
- henkilö nuokkuu tai saattaa torakahtaa helposti tai on sammunut/nukkuu
- henkilö voi pahoin.

Selvästi havaittavan päihtymyksen tunnusmerkkejä arvioidaan aina tilannekohtaisesti. Päihtymyksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että päihtymykseen viittaavat tunnusmerkit saattavat johtua sairaudesta tai vammasta. Tunnusmerkkien soveltaminen ei saa johtaa syrjintään sairauden tai vamman perusteella.

Jos poistettava asiakas ei voimakkaan humalatilan takia pysty huolehtimaan itsestään, henkilökunnan tulee huolehtia, että kotiinlähtö tapahtuu turvallisesti esimerkiksi tilaamalla asiakkaalle taksi. Asiakas voi jäädä valvotusti odottamaan

ravintolan eteistilaan kotiinkuljetusta. Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen voi poistamistilanteessa joskus edellyttää myös poliisin puoleen kääntymistä.

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata toimintamallit ja valvontakäytännöt, joilla pyritään ehkäisemään ja estämään alkoholijuomien anniskelu henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi. Omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata anniskelupaikan toimintatavat myös sellaisissa tilanteissa, joissa asiakkaan päihtymystila on selvästi havaittavissa anniskelupaikkaan tultaessa tai siellä oleskellessa. (StmA 3 §.)

1.6 Anniskeluaika

Yli 2,8 % alkoholijuomien anniskelu on sallittu kello 9:stä kello 1.30:een ellei lupapäätöksessä ole rajattu anniskeluaikaa. Anniskelua saadaan jatkaa itsenäisyyspäivän, uudenvuoden, vapun ja juhannuksen aattoyönä kello 3:een. (AlkoL 22 ja 43 §:t.)

Anniskeluaikaa ei ole rajoitettu anniskelualueeseen kuuluvassa majoitushuoneessa, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti (AlkoL 45 §). Anniskeluaajat eivät näin ollen koske minibaarianniskelua anniskelualueeseen kuuluvissa majoitushuoneissa. Jos alkoholijuomia anniskellaan hotellihuoneeseen huonepalveluna, huonepalvelutarjoilussa on noudatettava anniskeluaikoja.

Anniskeltujen alkoholijuomien nauttiminen on sallittu yhden tunnin ajan anniskeluajan päättymisen jälkeen (AlkoL 43 §). Anniskelupaikkaa ei tarvitse sulkea nauttimisajan päättyessä. Luvanhaltija voi päättää vapaasti aukioloajoista.

Anniskeluaikaa voidaan pidentää ilmoitus- tai lupamenettelyllä alkamaan aikaisintaan kello 7.00 ja päättymään viimeistään kello 4.00 (AlkoL 44 §). Lupa anniskelun aloittamiseen aikaisintaan kello 7 saadaan myöntää vain luvanhaltijan majoituspaikan aamiaistarjoiluun.

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa ilmoituksen tai luvan perusteella kello 1.30:n jälkeen, luvanhaltijalla on velvoite asettaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuja järjestyksenvalvoja valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Järjestyksenvalvoja pitää asettaa yksi jokaista alkavaa sataa

asiakasta kohti, ja heidän pitää hoitaa tehtävänsä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättymiseen asti, ellei aluehallintovirasto ole toisin määrännyt. (AlkoL 45 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää olla kuvaus asiakasmäärän seurannasta, järjestyksenvalvonnan toteuttamisesta sekä järjestyksenvalvojille määrätyistä tehtävistä, jos anniskelua jatketaan kello 1.30 jälkeen (StmA 4 §).

Alkoholilainsäädännön kannalta ei ole estettä sille, että järjestyksenvalvoja hoitaa samanaikaisesti myös muita anniskelupaikan työtehtäviä, jos järjestyksen valvonta tai muiden työtehtävien hoitaminen eivät tehtävien samanaikaisesta hoitamisesta vaarannu.

Kesäaikaan siirtyminen vaikuttaa jatkoaikaravintoloiden anniskeluaikoihin. Kesäaikaan siirryttäessä anniskelu tulee lopettaa jatkoaikapäätöksen mukaisesti, kuitenkin viimeistään kello 4.00 kesäaikaa eli kello 3.00 talviaikaa. Alkoholijuomien nauttiminen on tämän jälkeen sallittua tunnin ajan eli korkeintaan klo 5.00 asti kesäaikaa. Anniskelupaikkaa ei tarvitse kuitenkaan sulkea. Talviaikaan siirryttäessä anniskelua voidaan jatkaa samoin periaattein talviajan mukaisesti enintään kello 4.00:ään eli kesäaikaan 5.00 asti.

1.7 Toiminta anniskelualueella

Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia anniskeltuja alkoholijuomia. Anniskelupaikalla puolestaan tarkoitetaan anniskelualueen tai anniskelualueiden sekä muiden tilojen kuten keittiön, wc-tilojen ja varastojen muodostamaa kokonaisuutta.

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaan nauttaviksi aluehallintoviraston hyväksymällä anniskelualueella (AlkoL 36 §). Luovuttamisella tarkoitetaan lain esitöiden mukaan alkoholijuoman fyysistä hallinnan luovuttamista asiakkaalle. Alkoholijuomia ei näin ollen saa anniskella itsepalveluna siten, että asiakas omatoimisesti ottaa ja anniskelee itselleen alkoholijuoman ilman henkilökohtaista asiakaspalvelutilannetta myyjän kanssa. Poikkeuksena tähän ovat luvanhaltijan suljettujen seurueiden kokous- ja saunatilat tai vastaavat alueet sekä majoitushuoneet, joissa voi olla asiakkaiden saatavilla rajoitettu määrä alkoholijuomia anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti (AlkoL 45 §).

Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvanhaltijan anniskelutarkoituksessa myymää alkoholijuomaa. Myöskään luvanhaltijan

vähittäismyymää alkoholiuomaa ei saa nauttia anniskelupaikassa. (AlkoL 3 ja 36 §:t.) Luvanhaltijalla, anniskelupaikanhenkilökuntaan kuuluvalla sekä tilaisuuden järjestäjällä on oikeus ottaa kieltoa rikkoneelta pois alkoholiuoma astioineen ja hävittää se todisteellisesti (AlkoL 86 §). Järjestyksenvalvojan oikeudesta ottaa kieltoa rikkoneelta alkoholiuoma pois säädetään yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 47 §:ssä.

Alkoholiuomien anniskelualue tulee rajata tai merkitä selvästi, ellei alueen rajoja voida muutoin selvästi havaita. Anniskeltua alkoholiuomaa ei saa kuljettaa anniskelualueen ulkopuolelle eikä nauttia sen ulkopuolella. (AlkoL 36 §.) Kun anniskelualueen rajoja ei voida muutoin selvästi havaita, anniskelualueen rajaaminen ja merkitseminen ehkäisevät oleellisesti alkoholiuomien pois kuljettamista anniskelualueelta. Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa ottaa kieltoa rikkoneen henkilön hallusta astian, joka on viety pois anniskelualueelta, ja hävittää sen sisältämän alkoholiuoman (AlkoL 39 §).

Anniskelupaikan anniskelualueet saattavat joissakin tapauksissa olla erillään toisistaan. Tällainen tilanne on esimerkiksi se, kun ravintolan ja sen ulkotarjoilualueen välillä on anniskelualueeseen kuulumaton jalkakäytävä. Aluehallintovirasto voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholiuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla (AlkoL 36 §). Luvanhaltijan tulee omavalvontasuunnitelmassa kuvata anniskelupaikan toimintatapa juomien kuljettamisessa anniskelualueelta toiselle ja siihen liittyvä asiakkaiden ohjaus ja valvonta.

Jos anniskeluluvanhaltija tai anniskelupaikassa töissä oleva luovuttaa anniskelussa olevaa alkoholiuomaa pois vietäväksi ilman kyseisen juoman vähittäismyyntiin oikeuttavaa lupaa, hänet voidaan tuomita rangaistukseen alkoholirikoksesta (rikoslaki 50 a luku).

Kaksi tai useampi anniskeluluvanhaltijaa voi toimia yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos tähän on aluehallintoviraston myöntämä lupa. Yhden luvanhaltijan pitää kuitenkin vastata yhteisen anniskelualueen valvonnasta luvan mukaisesti. (AlkoL 19 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata anniskelupaikan toimintatavat edellä mainittujen kieltojen ja velvoitteiden noudattamisen valvomiseksi (StmA 3 §).

Aluehallintovirasto saa määrätä paikan sijainnista, toiminnan erityisestä luonteesta tai toiminnassa esille tulleista muista erityisistä olosuhteista johtuvia anniskelualueeseen ja asiakaspaikkojen määrään sekä meluhaittojen ehkäisyyn liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. (AlkoL 22 §.)

1.8 Alkoholijuomien maksaminen

Alkoholijuoman maksamisen ei tarvitse tapahtua samassa yhteydessä juoman luovuttamisen kanssa. Anniskelukieltojen noudattamisesta on kuitenkin aina varmistuttava ennen juoman luovuttamista asiakkaalle, vaikka alkoholijuoma olisi maksettu jo etukäteen.

Anniskelupaikoissa ovat yleistyneet erilaiset verkon kautta toteutetut ennakkomaksamisjärjestelyt, joiden kautta voi maksaa alkoholijuomia. Alkoholijuomien markkinointisäännökset on otettava huomioon verkkosivujen tai mobiilisovellusten toteutuksessa.

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää olla luvanhaltijan määrittelemä enimmäisluoton määrä ja luottomyynnin valvonta- ja toimintatavat, jos alkoholijuomia myydään kuluttajalle velaksi muutoin kuin yleisesti käytettävällä luottolaitoksen korttimaksulla tai maksusovelluksella taikka ohjelmapalvelun tai majoitushuoneen yhteydessä (StmA 4 §).

1.9 Alkoholiannokset anniskelussa

Alkoholijuomaa saa myydä anniskelussa nautittavaksi vain avatuissa pakkauksissa tai annosteltuna lasiin tai muuhun astiaan (AlkoL 41 §). Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitetulle matkustajalle tapahtuvassa anniskelussa majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvassa anniskelussa luvanhaltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella voidaan käyttää myös avaamattomia pakkauksia, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti. (AlkoL 45 §.)

Jos alkoholijuomaa myydään anniskelussa annosteltuna, sitä tulee olla asiakkaan saatavilla perusannoksina seuraavasti:

- Yli 22 % alkoholijuoman perusannos on 4 senttilitraa,

- yli 15, mutta enintään 22 % alkoholijuoman perusannos on 8 senttilitraa,
- yli 8, mutta enintään 15 % alkoholijuoman perusannos on 12 senttilitraa,
- enintään 8 % alkoholijuoman perusannos on 33 senttilitraa. (AlkoL 41 §.)

Kerralla anniskeltavien alkoholiannosten enimmäismäärää ei ole rajoitettu alkoholilainsäädännössä. Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuitenkin olla määriteltynä luvanhaltijan määrittelemät suurimmat anniskeluannokset, jotka saadaan myydä yhdelle asiakkaalle kerrallaan, jos sallittu annos on suurempi kuin neljä edellä mainittua perusannosta (StmA 4 §).

Aluehallintovirasto saa määrätä anniskeluannosten kokoon liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä (AlkoL 22 §).

Alkoholijuomien mittaamisessa käytettävistä mittauslaitteista on ohjeistusta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin verkkosivuilla.

1.10 Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholijuomien anniskelussa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Toimea pidetään hyvän tavan vastaisena, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa ja erityisesti, jos siinä suhtaudutaan hyväksyvästi tai välinpitämättömästi terveyden vaarantamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena taikka huumausaineilla, lääkevalmisteilla tai kemikaaleilla. (AlkoL 4 §.)

Alkoholilaista annetun hallituksen esityksen mukaan esimerkiksi juomiskilpailujen järjestäminen voisi olla asiakkaiden terveyden vaarantamista, jos kilpailuissa nautitaan suuria määriä alkoholijuomia hyvin nopeasti. Esimerkiksi alkoholijuomien anniskelutoiminnan yhteydessä voi samoin perustein olla hyvän tavan vastaista myydä tai sallia käytettävän alkoholia epätavallisilla menetelmillä kuten limakalvoille imeyttämällä tai hengittämällä.

Hallituksen esityksen mukaan hyvän tavan vastaista ei välttämättä ole esimerkiksi ruokailun ja siihen kuuluvien alkoholijuomien pakettihinnoittelu, mutta markkinoinnista ja anniskelun luonteesta riippuen alkoholijuomien anniskelu periaatteella ”juo niin paljon kuin haluat” tiettyyn hintaan voi olla hyvän tavan vastaisena kiellettyä. Vastaavasti joissakin tilanteissa alkoholijuomien anniskelu velaksi esimerkiksi heikoille kuluttajaryhmille voisi kokonaisarvion perusteella olla hyvän tavan vastaista.

1.11 Alkoholijuomien vähittäismyynti anniskelun yhteydessä

Alkoholijuoman vähittäismyyntillä tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa (AlkoL 3 §). Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa (AlkoL 35 §).

Anniskelupaikassa, johon on myönnetty vähittäismyyntilupa, voidaan myydä anniskelussa olevia käymisteitse valmistettuja enintään 8 % ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 % alkoholijuomia normaalien alkoholijuomien vähittäismyyntin sääntöjen mukaisesti asiakkaille mukaan otettavaksi (AlkoL 17 §).

Alkoholijuomaa saa vähittäismyydä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa pakkauksissa (AlkoL 41 §). Alkoholijuomien astiointi edellyttää alkoholijuomien valmistuslupaa eikä astiointia saa suorittaa muualla kuin hyväksytyssä valmistuspaikassa (AlkoL 3 ja 14 §:t).

Ilman valmistuslupaa alkoholijuomien sekoittaminen ja pakkaaminen anniskelupaikassa vähittäismyyntiä varten on mahdollista vain, jos raaka-aineina käytetään enintään 2,8 tilavuusprosenttisia alkoholijuomia. Jos lopputuote sisältää yli 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia, sitä voi myydä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa pakkauksissa kuten suljetuissa pulloissa, tölkeissä tai vastaavalla tavalla. Pakkaus tulee olla elintarvikekäyttöön soveltuva, ja sen tulee olla suljettu siten, ettei tuote poistu pakkauksesta, vaikka pakkausta kääntelisi. Juomien sekoittaminen ja pakkaaminen tulee tapahtua kunnan elintarvikeviranomaiselle ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa. Suorittaessaan valmistusta tai muutoin elintarvikkeen käsittelyä toimijalle tulee elintarvikelain mukainen vastuu tuotteen turvallisuudesta, sisällöstä ja koostumuksesta sekä pakkausmerkinnöistä.

Vähittäismyyntiluvan mukaisia alkoholijuomia, joissa on enemmän kuin 2,8 % alkoholia, saa vähittäismyydä vain kello 9:n ja 21:n välisenä aikana. Vähittäismyydyt alkoholijuomat pitää luovuttaa asiakkaalle myyntiaikojen puitteissa. (AlkoL 17 ja 42 §:t.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa voidaan määritellä anniskelupaikan toimintatapa asiakkaalle vähittäismyytyjen alkoholijuomien

säilyttämiseksi esimerkiksi vaatesäilytyksen yhteydessä, jos asiakas jää anniskelupaikkaan oleskelemaan ostettuaan alkoholijuomia mukaan otettavaksi.

Anniskelupaikan, jossa on vähittäismyyntilupa, omavalvontasuunnitelman pitää sisältää myös alkoholijuomien vähittäismyynnin omavalvontasuunnitelmalta edellytetyt tiedot (StmA 5 §). Näitä ovat esimerkiksi tiedot myyntiaikojen noudattamiseen liittyvistä toimintatavoista sekä kassa- ja myyntijärjestelyistä.

Aluehallintovirasto saa asettaa vähittäismyynnin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä tai rajoittaa anniskelupaikan vähittäismyynnin myyntiaikaa ja asiakkaille myytäviä myyntimääriä, jos se on välttämätöntä (AlkoL 17 ja 22 §:t).

Vähittäismyyntiä anniskelupaikassa koskevat myös muut alkoholijuomien vähittäismyynnin säännökset, jotka on esitelty tarkemmin Valviran ohjeessa Alkoholijuomien vähittäismyynti.

1.12 Keittiöalkoholi ja alkoholivalmisteet

Ravintola voi hakea lupaa keittiöalkoholin käyttämiseen ruoanvalmistuksessa. Käyttöluvalla ostetut keittiöalkoholit on tarkoitettu yksinomaan ruoanvalmistamiseen, ja ne ovat alkoholiverottomia. Verottoman keittiöalkoholin käyttö juomien tai juomasekoitusten valmistamiseen on kielletty. (AlkoL 15 §.)

Myös anniskelua varten hankittuja alkoholijuomia voidaan siirtää tositteellisesti keittiöön ja käyttää niitä ruoan valmistuksessa. Anniskelujuomia saadaan käsitellä ruoan valmistuksessa raaka-aineena, jolloin niiden käyttö sisällytetään ruoan hintaan tai anniskella osana ruoka-annosta ja laskuttaa alkoholihinnaston mukaisesti. Kuten keittiöalkoholin, myös anniskelua varten hankittujen alkoholijuomien käyttämisestä ruoan valmistukseen on pidettävä kirjaa ja luvanhaltijan kirjanpidosta on kyettävä jälkikäteen selvittämään käytetyn alkoholin määrä ja laatu.

Enintään 2,8 painoprosenttia etyylialkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita, esimerkiksi suklaamakeisia tai jäätelöitä, saa myydä ilman alkoholilain mukaista lupaa. Tätä vahvempien tuotteiden vähittäismyyntiä, anniskelua ja markkinointia koskevat alkoholilain alkoholijuomien säännökset kuten esimerkiksi ikärajat. Enemmän kuin 2,8 painoprosenttia sisältävien alkoholivalmisteiden vähittäismyynti ja anniskelu edellyttävät lupaa.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvalla saa myydä käymisteitse valmistettuja enintään 8 painoprosenttia ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 painoprosenttia alkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita. Tätä enemmän alkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita voi myydä vain Alkossa sekä anniskelualueella nautittavaksi anniskeluluvallisessa ravintolassa. Alkoholilain soveltamisessa valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina. (AlkoL 55 §.)

1.13 Alkoholijuomien hankkiminen

Anniskelupaikassa saadaan myydä ja nauttia vain sinne laillisesti toimitettua alkoholijuomaa. Alkoholijuomat on aina ostettava anniskelua varten anniskelulupakohtaisesti eikä niitä voi anniskelupaikkojen välillä siirtää muutoin kuin toiminnan loppumisen yhteydessä. Laillisesti alkoholijuomat hankitaan luvan saaneelta alkoholijuomien valmistajalta, tukkumyyjältä tai vähittäismyyjältä (AlkoL 30 ja 46 §:t). Luvanhaltija voi myös tuoda maahan alkoholijuomat anniskelua varten, jos on tehnyt ilmoituksen omasta maahantuonnista Valviralle (AlkoL 29 ja 32 §:t).

Jos anniskelupaikassa tai sen yhteydessä myydään muuta kuin laillisesti sinne toimitettua alkoholijuomaa, luvanhaltija tai anniskelupaikassa toimessa oleva voidaan tuomita rangaistukseen alkoholirikoksesta (rikoslain 50 a luku).

Asiakkaan omien alkoholijuomien tarjoilu ja nauttiminen anniskelupaikassa on aina kiellettyä. Ravintolassa järjestettävissä yksityistilaisuuksissa, kuten häissä, ei ole sallittua nauttia esimerkiksi häämaljana asiakkaan tuomaa samppanjaa, vaan yksinomaan laillisesti anniskeluun hankittuja alkoholijuomia.

1.14 Alkoholikirjanpito ja alkoholivarasto

Luvanhaltijan on kirjattava myynti tileittäin siten, että siitä saadaan aluehallintovirastolle toimitettavan puolivuosi-ilmoituksen tiedot. Lisäksi kirjanpitoon on hyvä sisällyttää alkoholijuomien hävikkiä ja muuta käyttöä koskevat tiedot.

Mahdollisessa viranomaisten tekemässä tarkastuksessa luvanhaltijan on pystyttävä osoittamaan, että anniskelupaikassa ja sen alkoholijuomavarastossa olevat alkoholijuomat on hankittu laillisesti.

Omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata alkoholijuomien varastointi ja varastointitilat (StmA 3 §). Varastointitilojen pitää soveltua

käyttötarkoitukseensa. Esimerkiksi elintarvikelainsäädännössä on varastotiloja koskevia velvoitteita ja vaatimuksia ja niiden pitää kuulua elintarvikevalvonnan piiriin.

Asiakkaiden omat, säilytettäväksi jätetyt alkoholijuomat on pidettävä selkeästi erillään anniskelujuomista ja alkoholijuomavarastosta, esimerkiksi vaatesäilytyksessä tai muussa vastaavassa tilassa.

1.15 Anniskelun puolivuosi-ilmoitus

Luvanhaltijan velvollisuutena on toimittaa määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot (AlkoL 62 §).

Anniskeluluvanhaltijan on ilmoitettava aluehallintovirastolle kaksi kertaa vuodessa alkoholijuomien anniskelumyynti (euroa) ja henkilökuntansa määrä sekä alkoholijuomien vähittäismyyntinsä määrä (litraa) ja arvo (euroa), jos anniskelupaikassa harjoitetaan anniskelussa olevien alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Tässä yhteydessä anniskeluluvanhaltijan on lisäksi ilmoitettava vähittäismyyntiluvanhaltijalta anniskeluun hankittujen alkoholijuomien määrä (litraa) ja arvo (euroa). (StmA 9 §.)

Jos ilmoituskaudella ei ole ollut myyntiä, on määräajassa ilmoitettava, ettei kaudella ole ollut myyntiä.

Luvanhaltijan on toimitettava puolivuosi-ilmoituksen tiedot aluehallintovirastolle ilmoituskauden päättyessä. Kalenterivuoden ensimmäisen kuuden kuukauden tiedot pitää toimittaa 31.7. mennessä ja jälkimmäisen kuuden kuukauden tiedot 31.1. mennessä.

Puolivuosi-ilmoitus annetaan sähköisesti alkoholiasioiden sähköisessä asiointijärjestelmässä Allussa osoitteessa valvira.fi/allu tai käyttämällä rajapintaratkaisua. Lakisäateisten tietojen saaminen on koko alan kannalta tärkeää, koska niiden avulla voidaan seurata alan kehitystä sekä ehkäistä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Anniskelun puolivuosi-ilmoituksen laiminlyönti voi johtaa seuraamusmaksun määräämiseen (AlkoL 71 §).

2 Alkoholijuomien markkinointi ravintolassa

Tässä luvussa käsitellään tavallisimpia anniskeluun liittyviä markkinoinnin sääntöjä. Tarkempia tietoja alkoholijuomien markkinoinnista saa Valviran ohjeesta, joka käsittelee alkoholin markkinointia.

2.1 Väkevien alkoholijuomien markkinointi

Väkevien alkoholijuomien mainonta on pääsääntöisesti kiellettyä (AlkoL 50 §). Sallittua se on anniskelupaikan sisätiloissa, jolloin sen on oltava asiallista. Mainontaa voi olla myös muualla kuin anniskelualueella, esimerkiksi anniskelupaikan käytävillä tai sellaisissa tiloissa, joista ne eivät selkeästi näy ravintolasta ulos. Luvanhaltijan ylläpitämillä verkkosivuilla tai sosiaalisessa mediassa tapahtuva mainonta ei ole anniskelupaikassa tapahtuvaa mainontaa.

Väkeviä alkoholijuomia ei saa markkinoida

- tuotteissa, jotka on tarkoitettu asiakkaiden mukaan otettaviksi (postikortit, mainoslehtiset, reseptivihot, mukaan myytävät tulitikut yms.)
- tarjoamalla väkevistä alkoholijuomista maistiaisina.

Mainonta ravintolatilojen ulkopuolella tai sijoittamalla väkevien alkoholijuomien pulloja ravintolan ikkunaan on kielletty. Ulkoanniskelualueella mainonta ei saa olla selkeästi havaittavissa alueen ulkopuolelta. Väkevien alkoholijuomien suuret mainokset tai hintakyltit, väkevien tunnuksilla varustetut aurinkovarjot tms. ovat sen vuoksi kiellettyjä.

Väkevistä alkoholijuomista valmistettujen drinkkien tai cocktailien mainonta merkitsee väkevien alkoholijuomien myyminenestämistä, mikä on kielletty ravintolan ulkopuolella. Väkeviä alkoholijuomia ei saa mainostaa lehti-ilmoituksissa, tv-mainoksissa, näyteikkunan sommitelmissa, ikkunateippauksissa, ulko-ovessa, ulkokylteissä, internetissä esimerkiksi ravintolan verkkosivuilla tai sosiaalisessa mediassa.

Valmiiksi sekoitettujen mietojen pullotteiden myyminen ei ole väkevien alkoholijuomien anniskelua, vaikka ne sisältäisivät väkevää alkoholijuomaa. Tällaisia juomia saa kuitenkin mainostaa vain, jos niiden nimeen ei sisälly väkevän alkoholijuoman tuotenimeä.

Anniskelupaikka saa väkevien alkoholijuomien mainontakiellon estämättä julkaista anniskeluhinnastonsa painettuna tai tietoverkossa esitettynä siten, että

kaikki paikassa tarjolla olevat alkoholijuomat esitellään kuluttajille asiallisesti ja yhdenmukaisella tavalla. Tiettyjä yksittäisiä juomia ei voida nostaa esiin eikä niitä saa korostaa fontein, värein tai esimerkiksi asettelullisin keinoin.

2.2 Mietojen alkoholijuomien markkinointi

Mietojen alkoholijuomien markkinointi on pääsääntöisesti sallittua, mutta toiminnan on täytettävä alkoholilain 50 §:n toisessa momentissa asetetut rajoitukset. Näistä anniskelutoiminnassa useimmin sovellettavaksi tulevat käydään alaluvuissa läpi.

2.2.1 Alaikäisiin kohdistuva markkinointi

Miedon alkoholijuoman markkinointi on kielletty, jos se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei saisi myydä (AlkoL 50.2 §:n 1 kohta). Myös alaikäisten, häiritsevästi käyttäytyvien, selvästi päihtyneiden tai alkoholia väärinkäyttävien henkilöiden kuvaaminen mainoksessa on kiellettyä.

2.2.2 Alkoholipitoisuuden korostaminen myönteisenä ominaisuutena

Juoman alkoholipitoisuuden korostaminen myönteisenä ominaisuutena on alkoholilaissa kielletty (AlkoL 50.2 §:n 3 kohta). Tällaisesta mainonnasta on kyse mm. silloin, kun mainoksen avulla houkutellaan tekemään juoman valinta ja ostopäätös erityisesti sillä perusteella, että juoman alkoholipitoisuus on korkea.

Alkoholipitoisuutta voidaan mainonnassa korostaa myös esittämällä juoman alkoholipitoisuutta kuvaava prosenttiluku huomiota herättävästi. Sama vaikutus on mainonnalla, jossa korostetaan, että alkoholijuoman alkoholipitoisuus on entistä korkeampi tai korkea verrattuna sen hintaan tai toiseen juomaan.

Alkoholipitoisuutta koskeva miellelyhtymä voidaan Valviran näkemyksen mukaan kumota siten, että mainonnassa selkeästi kerrotaan, että vahva-sanalla viitataan juoman johonkin muuhun ominaisuuteen, esimerkiksi kantavierrepitoisuuteen tai makuun. Vastaavalla tavalla arvioidaan ilmaisuja ”väkevä”, ”voimakas” ym. mainonnassa käytettyjä vahvuutta tarkoittavia sanontoja.

2.2.3 Sopimaton myynninedistäminen

Alkoholijuomien markkinointi on kiellettyä, jos se katsotaan hyvän tavan vastaiseksi, kuluttajan kannalta sopimattomaksi tai harhaanjohtavaksi (AlkoL 4 § ja 50 §:n 2 mom. 7).

Alkoholimainontaa, jolla asiakkaita houkutellaan ilmaisen alkoholijuoman avulla tai tehdään tarjouksia, joiden mukaan alkoholijuomia saa sitä edullisemmin, mitä enemmän niitä juo, on viranomaisten valvontakäytännössä pidetty hyvän tavan vastaisena toimintana. Harhaanjohtavaa mainontaa on silloin kun kuluttajille luodaan totuutta vastaamaton käsitys esimerkiksi tuotteen ominaisuuksista, koosta tai hinnasta.

Esimerkkejä hyvän tavan vastaisesta ja kielletystä myynninedistämisestä:

- ”Ensimmäinen juoma ilmaiseksi”, ”Arvomme ilmaisia juomia”,
- Ravintolan ”paketit”, joihin sisältyy oikeus nauttia rajoituksetta alkoholijuomia: esim. ”VIP-lipulla alkoholijuomia vapaasti”, ”Kaksi juomaa yhden hinnalla”,
- Kanta-asiakaskortit, olutpassit ym. tositteet, joihin kerätään leimoja: esim. ”Joka kymmenes olut ilmaiseksi”, ”Joka viides juoma puoleen hintaan”,
- Kuluttajille jaettu lipuke; ”tällä kupongilla olut tai siideri ilmaiseksi ”

2.2.4 Alkoholijuomien mainostaminen yleisellä paikalla

Alkoholijuomien mainonta yleisellä paikalla on pääsääntöisesti kielletty (AlkoL 50 § 2 mom. 9).

Poikkeuksena tästä ravintola saa kertoa ikkunassaan tai tilan ulkopuolella asiallisesti ravintolassa tarjolla olevien mietojen alkoholijuomien saatavuudesta ja hinnoista. Myyntipaikkojen ulkopuolella tuotetta ei saa tuoda esiin esimerkiksi erityisen suurikokoisella mainoksella tai muuten huomiota herättävällä tavalla. Tuotteen kuvaus ei myöskään saa olla selkeästi mainonnallinen, esim. tuotteen laadun, maun tai muiden ominaisuuksien laajempi kuvaileminen ei ole sallittua.

Ilmoitus on sijoitettava myyntipaikan välittömään läheisyyteen. Vain perustellusta, esimerkiksi sijaintiin ja paikan hankalaan löydettävyyteen liittyvästä syystä mainos voidaan sijoittaa muualle kuin näköyhteyden päähän myyntipaikasta.

Asiakkaan tulee voida mieltää alkoholimainoksen ja sen myyntipaikan toiminnallinen yhteys. Esimerkiksi kauppakeskuksen yleinen valotaulu keskuksen ulkopuolella ei ole luvanhaltijan mainontaa.

Ulkoanniskelualueilla mm. mainosvarjojen ja kalusteiden osalta mainonta ei saa olla niin huomiota herättävää ja anniskelualueen ulkopuolelle kohdistettua, että sitä voitaisiin pitää yleisten paikkojen mainontakiellon kiertämisenä.

Mietoja alkoholijuomia saa mainostaa saatavuuden ja hinnan osalta esimerkiksi:

- anniskelupaikan ikkunassa kirjaimin tai tunnuskuvin
- ns. A-ständissä anniskelupaikan välittömässä läheisyydessä
- anniskelupaikan markiiseissa
- ulkoanniskelualueen mainosvarjoissa.

2.2.5 Alkoholijuomiin liittyvät pelit ja arpajaiset

Anniskelupaikassa voidaan järjestää pelejä, arpajaisia ja kilpailuja vain, jos ne eivät suoraan tai epäsuorasti liity tiettyihin tunnistettaviin alkoholijuomiin eikä niiden palkintoina käytetä alkoholijuomia.

Alkoholin myynninedistäminen, jossa käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun, on kielletty (AlkoL 50 § 2 mom. 10). Luvanhaltija ei voi järjestää peliä, arpajaisia tai kilpailua, jossa on palkintona alkoholijuomaa. Myös tiettyihin alkoholijuomiin liittyvät pelit, arpajaiset ja kilpailut ovat kiellettyjä, vaikka niiden palkintona ei käytettäisi alkoholijuomaa. Toteuttamistavalla ei ole merkitystä; kiello koskee sekä internetissä että anniskelupaikassa järjestettäviä, tavalla tai toisella tunnistettaviin alkoholijuomiin tai -brändeihin liittyviä pelejä, kilpailuja ja arpajaisia.

Epäsuoran mainonnan kiello estää käyttämästä kilpailupalkintona sellaisia alkoholittomia tuotteita, jotka kuuluvat tuoteperheeseen, jossa on myös alkoholipitoisia juomia.

2.2.6 Kuluttajien tuottaman sisällön hyödyntäminen ja tarjoaminen kuluttajien jaettavaksi tietoverkon palveluissa

Alkoholijuoman mainonta on kiellettyä, jos siinä hyödynnetään kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saatetaan kuluttajien jaettavaksi mainostajan tai kuluttajien tuottamaa sisältöä (AlkoL 50 § 2 mom. 11). Kiellettyä

on erityisesti kuluttajien omien juomiskuvien tai -videoiden käyttäminen mainonnassa ja jakaminen ravintolan internetsivujen tai yhteisöpalvelujen kautta sekä mainosfilmien tuottaminen kuluttajien kautta jaettavaksi.

Valvira on ohjeistanut säännöksestä seuraavasti:

Mainostaja ei saa kehottaa tai kannustaa kuluttajia jakamaan tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa mainonnaksi katsottavaa sisältöä. Useissa palveluissa on käytössä myös ns. ”tykkäys”-toiminto. Sitä, että kuluttaja varsinaista sisältöä tuottamatta ilmaisee pitävänsä mainostajan tuottamasta sisällöstä, ei ole kielletty. Mainostajan ei siis tarvitse poistaa tai estää ”tykkäyksiä”.

Sallittua on:

- mietojen alkoholijuomien mainonta perinteisillä internetsivuilla.
- mietojen alkoholijuomien mainonta sosiaalisen median palvelussa, jos jakamistoiminnon käyttöä koskevat rajoitukset on huomioitu ja kuluttajien mahdollisuus kirjoittaa sivulle on estetty tai mainostaja poistaa alkoholimainonnaksi katsottavat kuluttajien kommentit.
- kuluttajan tuottaman sisällön ja jakamismahdollisuuden hyödyntäminen muiden tuotteiden kuin alkoholijuomien mainonnassa. Jos sisällön pääasiallinen viesti ei liity alkoholijuomiin, sitä ei tarvitse poistaa.

Kiellettyä on:

- alkoholimainonnan jakamiseen kehottaminen aineiston yhteydessä.
- linkit sosiaalisen median palveluihin ja jakamistoiminnon hyödyntäminen alkoholimainonnan yhteydessä mainostajan hallitsemissa perinteisillä internetsivuilla (ns. some-painikkeet).

2.3 Alkoholijuomien hinnoittelu ja hintailmoittelu

2.3.1 Tarjoushinnat

Anniskelussa mietojen alkoholijuomien lyhytaikaisten tarjoushintailmoitusten julkaiseminen on sallittua myös toimipaikan ulkopuolella. Väkevien juomien tarjoushintoja ei kuitenkaan saa julkaista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, ravintolan ikkunassa tai lehdessä.

Sallittua on markkinoida sellaisia drinkkejä, jotka on kokonaan valmistettu enintään 22-prosenttisista alkoholijuomista. Selkeyden vuoksi olisi hyvä mainita, että kyseessä on mieto drinkki, jos se ei muuten käy ilmi juoman nimestä.

Alkoholilaissa alkoholijuomien hinnoille ei ole asetettu ylä- eikä alarajaa.

2.3.2 Paljousalennukset

Kahta tai useampaa alkoholijuomapakkausta tai -annosta ei saa tarjota paljousalennuksella eli yhteiseen hintaan siten, että erikseen ostettuna samojen hyödykkeiden yksikköhinta on kalliimpi (AlkoL 51.1 §).

Kielto myydä paljousalennuksella koskee lain perustelujen mukaan myös sellaisia "kaksi yhden hinnalla" -tarjouksia, joissa alkoholijuomaa tarjotaan samanaikaisesti kahdelle henkilölle tilattuna halvemmalla kuin yksittäin tilattuna. Säännös ei kuitenkaan estä ravintolaa myymästä esimerkiksi yksityistilaisuuteen alkoholia ravintolan listahintaa halvemmalla, kunhan alempi hinnoittelu ei edellytä tietyn alkoholimäärän ostamista.

Säännös ei myöskään koske tilannetta, jossa samaa alkoholijuomaa myydään eri pakkauksissa, esimerkiksi 0,33 litran ja yhden litran pulloissa. Isommassa pakkauksessa alkoholijuoma saa olla litrahinnaltaan halvempi kuin pienemmässä pakkauksessa. Tämä koskee mm. oluen sekä puna- ja valkoviinin hinnoittelua, kun niitä anniskellaan laseittain tai pulloittain.

Juoma-annoksia mainostettaessa on kerrottava annoksen koko ja juomasekoituksen sisältämän alkoholijuoman määrä. Ilmoituksessa tulee mainita, kuinka paljon senttilitroina on esimerkiksi "iso tuoppi" olutta tai "lasi" punaviiniä. Suositeltavaa on aina mainita annoksen hinta. Anniskelupaikassa tulee olla ainakin pyynnöstä saatavilla hintatiedot kaikista paikassa myytävistä juomista.

Ravintola voi hinnoitella alkoholijuoman normaalia edullisemmaksi silloin, kun kysymyksessä on rajattu ryhmä kuten esimerkiksi kanta-asiakkaiksi rekisteröityneet henkilöt. Erityiset kanta-asiakashinnat tai henkilökunta-alennukset ovat siten sallittuja.

2.3.3 Alkoholijuomien hinnasta annettavan hyvityksen kielto

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palvelujen ostojen perusteella, tarjoaminen

ja maksaminen on kielletty sekä vähittäismyynnissä että anniskelussa (AlkoL 51.2 §). Alkoholien myyntiä ei saa edistää ravintolan kanta-asiakaskorttien tai etuohjelmien yhteydessä siten, että alkoholin ostaminen olisi ostohyvityksen johdosta sitä halvempaa, mitä enemmän alkoholijuomia tai muita kulutushyödykkeitä ostaa.

Säännös kieltää kaikenlaiset hyvitysjärjestelyt. Hyvitys on yleistermi, joka kattaa sekä bonukset että muissa muodoissa tarjottavat edut, kuten esimerkiksi maksutapaedut. Näin ollen sekä bonuksen, maksutapaedun että muiden mahdollisten ostohyvitysten tarjoaminen ja maksaminen alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen tai alkoholijuoman ostamisesta kertyvän hyvityksen muodossa on kielletty.

Kanta-asiakashinnat ja -alennukset sekä henkilökunta-alennukset ovat mahdollisia myös alkoholijuomista.

2.4 Yhdistetyt tarjoukset ja ohjelmapaketit

Vakiintuneesti on katsottu, että tarjous, jossa ruoka-annos ja mieto alkoholiannos myydään yhteishinnalla, on sallittu alla mainituin edellytyksin:

- Valittavana on myös alkoholiton vaihtoehto.
- Juomaa ei saa mainostaa ilmaisena tai kaupan päälle tulevana, juoma ei ole ”ilmainen”, koska asiakas maksaa siitä yhteishinnan.
- alkoholijuoma ei saa olla tarjouksen ilmoittelussa pääsanomana.

Viranomaiskäytännössä on pidetty sallittuna:

- Sisällyttää pääsylipun hintaan yksi annos samalla käyntikerralla tarjottavaa mietoa alkoholijuomaa. Samalla on kerrottava, että valittavana on myös alkoholiton vaihtoehto. Juomaa ei saa mainostaa ”ilmaisena”, koska asiakas maksaa siitä pääsylipun hinnassa.
- Sisällyttää anniskelupaikassa järjestettävän ohjelmallisen tapahtuman yhteydessä ravintolan myymän ohjelmallisen lipun hintaan yksi mieto alkoholijuoma-annos tervetuliaisuusjuomana sekä aterijuomina rajattu, kohtuullinen määrä mietoja alkoholijuomia. Tarjolla tulee olla myös alkoholiton vaihtoehto.
- Ohjelmallisen lipun hintaan ei lähtökohtaisesti saa sisällyttää väkeviä alkoholijuomia, sillä lippua on käytännössä lähes mahdotonta myydä,

ilman että toiminta muodostuisi kielletyksi väkevien alkoholijuomien markkinoinniksi.

Kun markkinoidaan ravintolan esimerkiksi ruokaa, alkoholijuomaa ja ohjelmaa sisältäviä paketteja, on huomioitava, ettei muu kuin luvanhaltija saa myydä näitä paketteja. Ravintolan ja kuluttajan välissä ei saa olla muuta tahoa, joka ostaa alkoholia sisältävän paketin ravintolalta ja myy sen edelleen kuluttajille, koska alkoholijuoman vastikkeellinen välittäminen on rikoslaissa säädetty rangaistavaksi.

2.5 Kanta-asiakastilaisuudet

Luvanhaltija voi järjestää kanta-asiakkaille satunnaisesti suljettuja ajallisesti rajattuja tilaisuuksia, joissa kanta-asiakkaille saadaan tarjoilla maksutta kohtuullinen määrä alkoholijuomaa. Tarjoiltavat juomat voivat sisältää myös väkeviä alkoholijuomia, mutta niitä ei markkinointikiellon johdosta ole mahdollista muutoin markkinoida tai esimerkiksi tuoda tilaisuuden kutsussa esiin.

Kanta-asiakkaalta edellytetään olemassa olevaa asiakassuhdetta. Kanta-asiakastilaisuuteen kutsu on toimitettava etukäteen ja sen tulee olla henkilökohtainen. Kanta-asiakkaana ei pidetä henkilöä, joka on saapunut ravintolaan paikalle ja rekisteröityy vasta tällöin ravintolan kanta-asiakkaaksi saadakseen ilmaistarjoilua.

Suljetut kanta-asiakastilaisuudet tulee kutsussa rajata ajallisesti. Tänä aikana ravintola tai kyseinen ravintolaosasto tulee olla suljettu muulta yleisöltä. Tilaisuuden päätyttyä ravintola voi jatkaa normaalisti toimintaansa myös muulle yleisölle avoimena ravintolana.

2.6 Tuote-esittelyt

Anniskelualueella voidaan esimerkiksi messutapahtumassa esitellä alkoholijuomia. Yleisölle avoimessa tilaisuudessa ei esiteltäviä alkoholijuomia saa tarjoilla ilmaiseksi tai nimelliseksi katsottavalla hinnalla. Alkoholijuomien esittelyyn liittyvä juomien nauttiminen on toteutettava alkoholilain säännösten mukaisesti.

Näytteilleasettajina toimivien alkoholijuomien valmistus- tai tukkumyyntiluvanhaltijoiden on sovittava anniskeluluvan haltijan kanssa esiteltävien alkoholijuomien toimittamisesta anniskeltavaksi sekä esittelyyn

liittyvistä muista käytännön järjestelyistä. Anniskelupaikassa saa anniskella ja nauttia vain sinne laillisesti toimitettua alkoholijuomaa.

3 Valvonta ja seuraamukset

Anniskeluluvanhaltijalla on ensisijainen valvontavastuu siitä, että anniskelutoiminnassa noudatetaan alkoholilakia. Luvanhaltijan suunnitelmallinen omavalvonta tarkoittaa käytännössä kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista, ylläpitämistä ja toteuttamista yhdessä luvanhaltijan henkilökunnan kanssa (AlkoL 56 §).

Suunnitelmallinen omavalvonta ei kuitenkaan poista tarvetta valvontaviranomaisten suorittamalta valvonnalta. Viranomaisvalvonnan keskeisenä periaatteena on luvanhaltijoiden toiminnan ohjaaminen ja kehittäminen alkoholilain rikkomusten ehkäisemiseksi. Puutteellisesti suunniteltu omavalvonta sekä aikaisemmat omavalvontasuunnitelman laiminlyönnit ovat myös perusteita viranomaisvalvonnan kohdentamiselle.

3.1 Suunnitelmallinen omavalvonta

Anniskeluluvanhaltijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja siihen liittyvistä laissa säädetyistä velvoitteista sekä niiden käytännön toteuttamiseen liittyvistä riskeistä (AlkoL 56 §).

Anniskelulupaa hakevan ja luvanhaltijan on laadittava kirjallinen omavalvontasuunnitelma toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi, noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Suunnitelma on myös pidettävä ajan tasalla. (AlkoL 18 ja 56 §:t).

Omavalvontasuunnitelma ja toimipaikkaa koskeva alkoholilaissa tarkoitettu lupa on pidettävä suunnitelmaa toteuttavan henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla (StmA 1 §). Luvanhaltijan on huolehdittava, että henkilökunta tuntee alkoholilupien sisällön ja että henkilökunta tuntee alkoholilaissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa (AlkoL 57 §).

Omavalvontasuunnitelmassa on oltava kuvaus anniskelupaikan toiminta-ajatuksista ja tarvittaessa siihen ja anniskelupaikan sijaintiin liittyvistä valvonnan painotuksista ja riskeistä. Suunnitelmassa on oltava myös kuvaus anniskelupaikan alkoholijuomien varastoinnista ja varastotiloista (StmA 3 §).

Omavalvontasuunnitelmassa on kuvattava vastaavan hoitajan tai muun tehtävään määrätyn henkilön tehtävät sekä henkilökunnan määrä, tehtävät ja menettelyt, joilla anniskelupaikassa pyritään alkoholilain kieltojen ja velvoitteiden noudattamiseen esimerkiksi päihtyneille tai alaikäisille anniskelun ehkäisemiseksi ja järjestyksenvalvomiseksi (StmA 3 §).

Lisäksi omavalvontasuunnitelmassa on tarvittaessa kuvattava käytännöt velaksi myynnistä, kerralla anniskeltavien annosten enimmäismäärä sekä järjestyksenvalvonta anniskelun jatkoajalla (StmA 4 §).

Omavalvontasuunnitelmassa on myös kuvattava, mitkä ovat riskit alkoholin anniskeluun liittyvien haitallisten vaikutusten syntymiseen, miten lain noudattamista seurataan, miten kriittisten tilanteiden riskien hallinta toteutetaan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan (AlkoL 1 ja 56 §:t).

Omavalvontasuunnitelmassa on esitettävä suunnitelma kriittisten tilanteiden ja viranomaisten esittämien huomioiden johdosta toteutettavista toimista, omavalvontasuunnitelman toimeenpanon vuosittaisesta arvioinnista sekä sen ajan tasalla pitämisestä. Jos omavalvontasuunnitelmaa muutetaan, muutoksen ajankohta on voitava jälkikäteen selvittää. (StmA 1 §.)

Omavalvontasuunnitelmassa pitää olla selvitys siitä, miten luvanhaltija ja omavalvontasuunnitelman toteuttamisesta vastaava henkilö seuraavat omavalvontasuunnitelman ja henkilökunnalle annettujen määräysten noudattamista sekä selvitys siitä, miten henkilökunnan alkoholilain mukainen osaaminen varmistetaan ja miten koulutusta ja osaamista koskeva kirjanpito on järjestetty (StmA 1 §).

Omavalvontasuunnitelma saadaan tarvittaessa yhdistää elintarvikelain (297/2021) ja tupakkalain (549/2016) mukaiseen omavalvontasuunnitelmaan ja se voidaan laatia myös sähköisesti. (AlkoL 56 §).

Valvira ja aluehallintovirastot ovat laatineet omavalvontasuunnitelman tekemistä varten lomakepohjan, jonka huolellisella täyttämällä ja päivittämisellä luvanhaltija voi toteuttaa omavalvontasuunnitelmalle asetetut velvoitteet.

Anniskelun omavalvontasuunnitelmapohja löytyy aluehallintovirastojen verkkosivuilta sekä alkoholielinkeinorekisterin sähköisestä asiointista Allusta anniskelulupahakemuksien yhteydestä.

3.2 Viranomaisvalvonta

Aluehallintovirastot valvovat alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia alueellaan. Valviran tehtäviin kuuluvat aluehallintovirastojen alkoholilupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto-, tilastointi- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun sekä markkinoinnin valvonta koko maassa. Valviran ohjauksen tarkoituksena on turvata lain yhdenmukainen soveltaminen koko maassa (AlkoL 60 §).

Alkoholilaki edellyttää lupahallinnon ja ohjauksen sekä valvonnan toteutumiseksi laajaa virka-apu- ja sidosryhmäyhteistyötä.

Alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumiseksi yhteistyötä on tehostettu vero-, ulosotto-, tull-, poliisi- työsuojelu-, ja terveydensuojelu- sekä elintarvikeviranomaisten kanssa.

Aluehallintovirastot ja Valvira saavat tarkastaa luvanhaltijan tiloja, toimintaa ja asiakirjoja sekä alkoholipitoisen aineen kuljetuksia. Valvontaviranomaisten edustajille on turvattava esteetön pääsy valvottaviin tiloihin ja asiakirjoihin, oikeus tallentaa valvonnassa tarvittavia tietoja ja oikeus saada korvauksetta valvontaa varten tarvittavat näytteet. (AlkoL 62 §).

Viranomaiset valvovat anniskelupaikkoja suunnitelmallisesti ja usein viranomaisyhteistyönä. Valvontakäyntejä tehdään sekä ennalta sovitusti että yllätyksellisesti. Ennalta sovitusti tehdään myös etätarkastuksia, joiden avulla pyritään mm. tukemaan luvanhaltijaa omavalvonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Valvontakäynnillä alkoholitarkastaja pyrkii toimimaan siten, etteivät asiakkaat ja normaali ravintolatyöskentely tarpeettomasti häiriintyisi. Tarkastaja esittäytyy luvanhaltijan edustajalle näyttämällä hänelle virkakorttinsa. Luvanhaltijan edustajan ja henkilökunnan tulee toimia tarkastajan kanssa hyvässä yhteistyössä. Lieveilmiöiden välttämiseksi ei ole esimerkiksi tarkoituksenmukaista ilmoittaa asiakkaille, että paikalla on tarkastaja.

Tarkastaja keskustelee luvanhaltijan edustajan kanssa anniskelupaikassa mahdollisesti havaitsemistaan seikoista, tuoden esiin mahdolliset rikkomukset ja epäkohdat sekä kehittämiskohteet ja ohjeistukset. Valvontakäynnistä tehdään aina tarkastuspöytäkirja, josta jäljennös annetaan luvanhaltijalle tai tämän edustajalle tai toimitetaan sähköisesti.

Jos anniskelupaikan henkilökunta ei kykene säilyttämään järjestystä anniskelupaikassa, asiakaspaikkamäärää koskevia rakentamis-, turvallisuus- tai anniskelumääräyksiä on merkittävästi rikottu tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistaminen alueella sitä edellyttää, poliisi voi kieltää alkoholijuomien myynnin enintään meneillään olevan anniskeluajan ajaksi. Kiellosta on ilmoitettava aluehallintovirastolle. (AlkoL 67 §.)

Poliisilla on käytössä sähköinen tarkastusilmoitus, jolla anniskelupaikoissa havaitut rikkomukset ja epäkohdat voidaan saattaa välittömästi aluehallintoviraston tietoon mahdollisia alkoholilain mukaisia jatkotoimenpiteitä varten. Lisäksi esimerkiksi tarjoilija, joka on myynyt alkoholijuomia alaikäiselle tai henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, voi saada rikosoikeudellisen seuraamuksen kuten sakon.

3.3 Seuraamukset anniskelusäännösten rikkomisesta

Viranomaisvalvonnan lähtökohtana on ohjata ja neuvoa, mutta selkeissä rikkomustapauksissa toimintaan puututaan alkoholilain mukaisten seuraamusten muodossa. Myös toistuvat lievemmat puutteet ja rikkomukset ovat peruste huomautuksen antamiselle tai seuraamusmaksun määräämiselle. Vakavimmissa tapauksissa lupa voidaan perua määräajaksi tai pysyvästi. Mikäli luvanhaltija ei omavalvonnalla kykene pääsemään alkoholilain noudattamisessa kehotuksista huolimatta tyydyttävälle tasolle, voidaan lupaan myös asettaa määräyksiä tai rajoituksia (AlkoL 22 §).

Aluehallintovirasto tai Valvira voi kieltää luvanhaltijaa jatkamasta alkoholilaissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa siltä osin kuin se on olennaisesti hyvän tavan vastaista eikä kyseistä toimintaa ole korjattu tai lopetettu asetetussa kohtuullisessa määräajassa valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta (AlkoL 4 ja 68 §:t). Kieltoa voidaan tehostaa uhkasakolla (AlkoL 70 §).

Aluehallintovirasto voi määrätä luvanhaltijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos anniskelussa on rikottu anniskelua koskevia säännöksiä tai saadun luvan tai hyväksynnän ehtoja tai rajoituksia taikka laiminlyöty säädetyjä velvollisuuksia. Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös, jos anniskelupaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä on esiintynyt järjestyshäiriöitä, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä (AlkoL 71 §).

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Seuraamusmaksua ei määrätä, jos menettelyä on pidettävä vähäisenä tai jos maksun määrääminen on menettelyn laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus, omavalvontasuunnitelman noudattaminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Luvanhaltijalle voidaan tällöin antaa huomautus, jos siihen on aihetta. (AlkoL 71 §).

Aluehallintovirasto voi peruuttaa luvan tai hyväksymisen määrääjäksi tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa edellä tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena. Määrääjän pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet. Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi vain, jos menettelyä jatketaan seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen tahallisesti ja se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää. (AlkoL 72 §).

Vaikka huomautusta ei ole annettu tai seuraamusmaksua määrätty, lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa määrääjäksi, jos luvanhaltija rikkoo alkoholilaisissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta omavalvontaan liittyviä velvollisuuksia kohtaan. Lupa voidaan peruuttaa pysyvästi ilman edeltävää huomautusta tai seuraamusmaksua, jos toiminnanharjoittaja rikkoo alkoholilakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää. (AlkoL 72 §).

Lupa tai hyväksyminen pitää peruuttaa, jos luvanhaltija sitä pyytää tai hakemuksessa annettujen virheellisten tietojen tai olosuhteiden muutoksen vuoksi luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määrääjässä (AlkoL 72 §).

3.4 Seuraamukset markkinointisäännösten rikkomisesta

Alkoholijuomien markkinoinnin valvonta kuuluu ensisijaisesti kullekin aluehallintovirastolle toimialueellaan. Aluehallintovirastojen toimialuejaot ja yhteystiedot löytyvät aluehallintovirastojen verkkosivuilta. Valvira valvoo koko maan laajuista eli useamman kuin yhden aluehallintoviraston alueella tapahtuvaa tai valtakunnallisesti toteutettua alkoholijuomien markkinointia.

Alkoholilain 68–70 §:ssä säädetään markkinointirikkomusten seuraamuksista. Sanktiot voidaan kohdistaa sekä markkinoinnin tilaajaan että toimeenpanijaan sekä näiden palveluksessa olevaan.

Havaitessaan alkoholilain säännösten tai määräysten vastaista toimintaa tai epäkohtia Valvira tai aluehallintovirasto voi antaa vapaamuotoista ohjausta toiminnan korjaamiseksi.

Jos ohjaus ei riitä lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi, voi Valvira tai aluehallintovirasto kieltää markkinointitoimen tilaajaa tai toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista toimintaa. Kieltoa voidaan tehostaa uhkasakolla.

4 Anniskeluluvan hakeminen

Anniskelulupa voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle (AlkoL 12 §). Anniskelulupa myönnetään toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena (AlkoL 9 §).

Anniskelulupa on elinkeinonharjoittaja- ja anniskelupaikkakohtainen (AlkoL 10 ja 18 §:t).

Alkoholijuomien anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan toimipaikka sijaitsee. Jos anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (AlkoL 7 §). Ahvenanmaalle anniskeluluvan myöntää Ahvenanmaan maakunnan viranomais.

Anniskelu ulkomaanliikenteen vesi- tai ilma-aluksessa tai ulkomaanliikenteeseen käytettävällä lentoasema-alueella, jonne vain matkustajat pääsevät lentolipun esittämällä, on mahdollista tekemällä anniskelutoiminnasta ilmoitus Valviralle (AlkoL 47 ja 48 §:t).

Anniskelulupahakemus on syytä panna vireille riittävän aikaisin ennen ravintolan avaamista tai omistajanvaihdosta, sillä anniskelu ilman lupaa tai edelliselle yrittäjälle myönnetyllä luvalla on lainvastaista. Anniskelulupa myönnetään vasta, kun hakijan ja anniskelualueiden on todettu täyttävän luvan saamisen edellytykset.

Anniskelun lupa- ja ilmoitusasiat tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Sähköisen asiointin käyttäminen edellyttää Y-tunnusta. Henkilöllä, joka asioi yrityksen puolesta, tulee olla yrityksen nimenkirjoitusoikeus tai nimenkirjoitusoikeudellisen henkilön antama valtuutus asioida yrityksen puolesta. Valtuutuksen voi antaa suomi.fi-palvelussa. Allun sähköisessä asiointissa tehty hakemus ohjautuu automaattisesti oikeaan aluehallintovirastoon käsiteltäväksi. Sähköinen asiointi ei ole käytössä Ahvenanmaan anniskelu- ja vähittäismyyntilupa-asioissa.

Sähköisistä lomakkeista selviävät hakemukseen liitettävät asiakirjat. Lomakkeet on laadittu siten, että niihin täytettävät tiedot ja liitteet kattavat Valtioneuvoston asetuksen alkoholilain täytäntöönpanosta (151/2018) vaatimukset lupahakemuksiin ja -ilmoituksiin liitettävistä tiedoista.

Aluehallintovirasto pyytää tarvittaessa asiassa lausunnon poliisilta ja kunnalta. Tarvittaessa varataan vaikutusmahdollisuus anniskelupaikan lähiympäristölle. Lausuntoja tai selvityksiä voidaan pyytää myös muilta tarpeellisiksi katsotuilta tahoilta. (AlkoL 21 §.)

Lupahakemukseen on liitettävä sellainen lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole aluehallintoviraston käytössä. (AlkoL 8 §).

Elinkeinonharjoittaja, jolle on jo myönnetty anniskelulupa johonkin paikkaan, ei voi aloittaa alkoholijuomien anniskelua uudessa liikepaikassa ennen kuin hän on saanut anniskeluluvan myös kyseiseen uuteen liikepaikkaan. Jos anniskeluluvan saanut elinkeinonharjoittaja luovuttaa anniskelupaikan toiselle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa, ei uusi elinkeinonharjoittaja saa anniskella alkoholijuomia kyseessä olevassa anniskelupaikassa ennen kuin aluehallintovirasto on hakemuksesta myöntänyt hänelle anniskeluluvan.

Alkoholin luvatonta myyntiä ja välittämistä koskevat rangaistussäännökset ovat rikoslain 50 a luvussa. Se, joka myy, välittää tai muutoin toiselle luovuttaa alkoholijuomaa alkoholilain vastaisesti, voidaan tuomita alkoholirikoksesta sakkoon tai vankeuteen. Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi niin kuin rikoslaissa on säädetty.

4.1 Hakijaa koskevat vaatimukset

Alkoholilaissa tarkoitettuun elinkeinotoimintaan liittyy sekä verotukseen että ihmisten terveyden suojeluun liittyviä velvoitteita. Erityisesti anniskelutoiminnan

rakenteellisena ongelmana on paikoin ollut, että liiketoimintaa harjoitetaan siten, että veroja ja muita velvoitteita ei ole tarkoitukseen kattava alkoholi- ja tupakkatuotteiden alhaisella hinnoittelulla. Tällaiseen toimintaan ja toisaalta myös taloudellisissa vaikeuksissa olevaan elinkeinotoimintaan voi helposti liittyä myös välinpitämättömyyttä alkoholilain noudattamiseen.

Anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on alkoholilaissa säädetyt hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset (AlkoL 12 §).

Luvan myöntämisen edellytyksenä on luonnolliselle henkilölle, että:

- 1) hakija on täysi-ikäinen, hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 18 §:n nojalla rajoitettu eikä hänelle ole mainitun lain 8 §:n 1 momentin nojalla määrätty edunvalvojaa;
- 2) hakija ei ole konkurssissa ja hän kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämistä;
- 3) hakija tunnetaan luotettavaksi ja hän on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytyksenä on oikeushenkilölle, että:

- 1) hakija ei ole konkurssissa ja se kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämistä;
- 2) sen hallintoelimiin kuuluvat henkilöt ja toimitusjohtaja sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät edellä mainitut luonnollista henkilöä koskevat edellytykset (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty edellä tarkoitettulla tavalla, jos hakijan tai henkilön aikaisempi toiminta osoittaa kokonaisuutena hakijan tai henkilön ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan alkoholilain mukaista elinkeinotoimintaa.

Aikaisempaan toimintaan pidetään sitä, että:

- 1) hakija tai henkilö on huomattavissa määrin tai toistuvasti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, joka on vastaavalla tavalla laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen;
- 2) hakija tai henkilö on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan;
- 3) hakijalta tai henkilöltä on viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana peruutettu pysyvästi alkoholilain mukainen lupa, taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, jolta on saman ajan kuluessa peruutettu pysyvästi tämän lain mukainen lupa;
- 4) henkilö on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana tuomittu rangaistukseen tahallisesta elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyvästä rikoksesta, josta voi seurata vankeutta;
- 5) henkilön voidaan päihtyneenä tehtyjen rikosten tai rikkomusten taikka päihtymyksen vuoksi tehtyjen poliisilain (872/2011) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen kiinniottamisten perusteella katsoa käyttävän väärin päihdyttäviä aineita (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytykset voidaan arvioida tosiasiallisten olosuhteiden mukaisesti, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy selvästi ilmi, että hakijan toimintaa johtaa tai sen hallintoa hoitaa muu kuin aikaisemmin mainittu henkilö ja menettelyyn liittyvät järjestelyt on esitetty tosiasiallisten olosuhteiden vastaisesti luvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi (AlkoL 13 §).

Kokonaisarvioinnin vaatimuksen mukaisesti lupahakemusta ei voida hylätä esimerkiksi pelkästään sillä perusteella, että hakijan aikaisemmassa yritystoiminnassa on laiminlyöty verojen maksamista, vaan lisäedellytyksenä on, että toiminta osoittaa hakijan ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan luvanvaraista toimintaa.

Luvanhaltijaa koskevien edellytysten pitää olla voimassa myös luvan myöntämisen jälkeen ja edellytysten puuttuminen voi johtaa luvan pysyvään peruuttamiseen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi (AlkoL 72 §).

Perusteilla olevan osakeyhtiön, avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai yhdistyksen nimiin anniskelulupaa ei voida myöntää, koska nämä ovat oikeustoimikelpoisia vasta rekisteröinnin jälkeen.

4.2 Määräaikainen anniskelulupa

Anniskelulupa myönnetään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevana. Määräajaksi anniskelulupa myönnetään, jos hakija on hakenut määräaikaista lupaa tai jos toiminta on luonteeltaan määräaikaista. Aluehallintovirasto voi myös katsoa perustellusta syystä, että lupa on myönnettävä enintään yhden vuoden ajaksi hakijan tai luvanvaraisen toiminnan edellytysten tai toiminnan vaikutusten seuraamiseksi (AlkoL 9 §).

Peruste määräaikaisen luvan myöntämiseen ja seurantaan voi olla esimerkiksi luvanhaltijan huomattava verovelka, jota hän lyhentää maksusuunnitelman mukaisesti. Maksusuunnitelmaa noudattamalla puutteet taloudellisissa edellytyksissä voivat korjaantua. Määräaikaisen luvan myöntäminen voi olla perusteltua myös luvanhaltijan luotettavuuden seuraamiseksi. Syynä tähän voi olla esimerkiksi, että luvanhakija on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin, jotka aluehallintoviraston tulee ottaa huomioon lupaharkinnassa, tai hänellä epäillään perustellusti olevan päihdeongelma (AlkoL 13 §).

Jos samassa paikassa aikaisemmin harjoitetusta anniskelutoiminnasta on aiheutunut häiriöitä ja haittaa ympäristölle tai yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, voidaan anniskelulupa myöntää toiminnan vaikutusten seuraamiseksi määräaikaisena.

Tapahtumia kuten festivaaleja varten voidaan hakea määräaikaista anniskelulupaa. Tilaisuuksissa voidaan anniskella myös ilmoituksella, mutta se edellyttää, että aluehallintovirasto on hyväksynyt anniskelualueen alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta ja että anniskelutoimijalla on voimassa oleva anniskelulupa.

4.3 Anniskelupaikkaa koskevat vaatimukset

Ennen anniskelun aloittamista on haettava ja saatava anniskelulupa siihen huoneistoon tai paikkaan, jossa anniskelutoimintaa on tarkoitus harjoittaa (AlkoL 5 ja 18 §:t). Lupa on yritys- ja toimipaikkakohtainen. Jos ravintola muuttaa uuteen osoitteeseen tai yrityksen Y-tunnus vaihtuu, on haettava uusi anniskelulupa.

Alkoholijuomien anniskelulupa koskee anniskelupaikan anniskelualueetta ja se myönnetään majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettua ravitsemistoimintaa harjoittavalle hakijalle, jos:

- 1) hyväksyttävä anniskelualue on kooltaan ja rakenteiltaan sellainen, että se on viranomaisten ja luvanhaltijan valvottavissa; ja
- 2) hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman (AlkoL 18 §).

Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia alkoholijuomia. Anniskelupaikalla puolestaan tarkoitetaan anniskelualueen tai anniskelualueiden sekä muiden tilojen kuten keittiön, wc-tilojen ja varastojen muodostamaa kokonaisuutta.

Anniskelulupa voidaan myöntää myös majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitetulle matkustajalle tapahtuvaan anniskeluun majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvaan anniskeluun luvanhaltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella kuten esimerkiksi saunatiloissa. Näissä tiloissa ei edellytetä niiden luonteen vuoksi varsinaista valvontaa. (AlkoL 19 §).

Jos anniskelulupaa haetaan liikkuvaan kulkuneuvoon, hakemuksessa on esitettävä selkeä reitti, jolla anniskelu tapahtuu. Jos kulkuneuvossa halutaan anniskella myös paikallaan ollessa, kyseiset paikat tulee olla määriteltynä hakemuksessa ja lupapäätöksessä. Liikennevälineen kuljettaja ei voi toimia ainoana anniskelua valvovana henkilönä. Näistä syistä anniskelulupia ei ole myönnetty esimerkiksi takseihin.

Anniskelupaikassa saa luvanhaltijan lisäksi toimia omaan lukuunsa esimerkiksi ruokaa tarjoilevia muita liikkeenharjoittajia ja anniskelulupa voidaan myöntää myös muun liiketoiminnan kuten esimerkiksi parturi-kampaamon yhteyteen.

Anniskelupaikan tilojen hyväksymiseen ja käyttämiseen liittyviä säännöksiä on erityisesti rakentamista, palo- ja pelastustointia, terveydensuojelua, elintarvikkeiden myyntiä ja hygieniaa sekä majoitus- ja ravitsemisliikkeitä koskevassa lainsäädännössä. Huoneiston käyttötarkoitukseen liittyviä määräyksiä voi olla myös kiinteistöyhtiön yhtiöjärjestyksessä. Sekä muun lainsäädännön mukaiset että yksityisoikeudelliset vaatimukset eri tilojen käytölle ovat voimassa alkoholilainsäädännöstä riippumatta. Vaikka alkoholilupaviranomainen ei tutki edellä mainittuja seikkoja luvan myöntämisen

yhteydessä, pitää toiminnassa noudattaa myös muuta voimassa olevaa lainsäädäntöä ja yksityisoikeudellisia sopimuksia.

Kahdelle tai useammalle hakijalle saadaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastaavansa alueen valvonnasta (AlkoL 19 §). Kaikkien anniskelualueelle anniskelemaan tulevien tulee hakea kyseinen anniskelualue osaksi anniskelulupaansa ja aluehallintoviraston tulee se hyväksyä. Tällaisella yhteisellä anniskelualueella ei kuitenkaan voi jatkaa anniskelua klo 1.30 jälkeen (AlkoL 44 §). Mikäli anniskelualue on yhteinen ajallisesti rajatusti vain ennen edellä mainittua kellonaikaa, voidaan anniskelua yhden anniskelijan toimesta jatkaa klo 1.30 jälkeenkin anniskelun jatkoaikaa koskevien säännösten mukaisesti. On myös mahdollista myöntää lupa anniskeluun useammalle toimijalle samalla alueella eri aikaan, jos lupaehdoilla voidaan varmistaa valvonnan toteutuminen (AlkoL 18 ja 22 §:t).

Aluehallintovirasto voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholijuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla. Tällainen tilanne on esimerkiksi se, kun ravintolan ja sen ulkotarjoilualueen välillä on anniskelualueeseen kuulumaton jalkakäytävä. Aluehallintoviraston hyväksymisen asiakkaiden alkoholijuomien kuljettamiselle voi hakea myös jo voimassa olevaan anniskelulupaun. (AlkoL 36 §). Luvanhaltijan tulee omavalvontasuunnitelmassa kuvata anniskelupaikan toimintatapa juomien kuljettamisessa anniskelualueelta toiselle ja siihen liittyvä asiakkaiden ohjaus ja valvonta.

Anniskelualueeksi ei saa hyväksyä urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman yleistä katsomotilaa. Anniskelualueeksi voidaan kuitenkin hyväksyä katsomotila edellä tarkoitetuissa tapahtumissa, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille asiakkaille (AlkoL 18 §). Aluehallintovirasto voi hyväksyä yleisen katsomotilan tai sen osan anniskelualueeksi ja rajoittaa hyväksynnän voimassaolon lupaehdolla vain sellaisiin aikoihin tai tapahtumiin, kun kyseinen anniskelualue on varattu vain täysi-ikäisille asiakkaille (AlkoL 22 §).

Aluehallintovirasto saa määrätä anniskelulupa- tai anniskelualueen hyväksymiseen anniskelualueeseen liittyviä ehtoja ja rajoituksia valvonnan turvaamiseksi, jos:

- 1) anniskelu tapahtuisi pääosin lapsille tai nuorille tarkoitettujen tai heidän käyttämiensä tilojen yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä tai paikassa, jossa elinkeinotoiminnan on katsottava kohdistuvan pääosin lapsiin ja nuoriin;
- 2) anniskelu tapahtuisi urheilutapahtumassa tai tilaisuudessa, joka on luonteeltaan perhetapahtuma tai johon muuten osallistuu runsaasti lapsia ja nuoria (AlkoL 22 §).

Aluehallintovirasto saa määrätä anniskelulupa- tai anniskelualueen hyväksymiseen paikan sijainnista, toiminnan erityisestä luonteesta tai toiminnassa esille tulleista muista erityisistä olosuhteista johtuvia anniskelualueeseen liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

Edellä tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten on mitoitettava siten, että ne eivät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvanhaltijan ravitsemistoiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Aluehallintoviraston on luvanhaltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä (AlkoL 22 §).

4.4 Anniskeluajan jatkaminen

Anniskelua saa jatkaa anniskelupaikan sisätilassa kello 1.30:n jälkeen enintään kello 4:ään aluehallintovirastolle tehdyn kirjallisen ilmoituksen perusteella (jatkoaikailmoitus). Ilmoitus on toimitettava aluehallintovirastolle vähintään kolme viikkoa ennen suunnitellun jatkoajan käyttöönottoa. Ilmoituksessa on annettava jatko aika-anniskelun kesto ja ajankohtia koskevat sekä anniskelutoiminnasta aiheutuvien vaikutusten arviointia varten tarpeelliset tiedot. (AlkoL 44 §.)

Aluehallintoviraston on toimitettava jatkoaikailmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle terveydensuojelulaissa tarkoitettua käsittelyä varten (AlkoL 44 §).

Anniskelua saa jatkaa kello 4:ään ulkotilassa, jos aluehallintovirasto on myöntänyt siihen luvan (jatkoaikalupa). Lupaa ei saa myöntää ulkotilaan, jos anniskelusta voi syntyä terveyshaittaa asuinympäristössä. Jatkoaikaluvan voi saada myös anniskelun aloittamiseen aikaisintaan kello 7 luvanhaltijan majoituspaikan aamiaistarjoilun yhteydessä. (AlkoL 44 §.) Jatkoaikalupa voidaan perustellusta syystä myöntää vaikutusten seuraamiseksi myös määräaikaisena (AlkoL 9 §).

Anniskeluajan jatkamista koskevat ilmoitukset ja hakemukset tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Jatkoaika-asiat täytetään anniskeluluvan hakemisen yhteydessä lomakkeella Anniskelulupahakemus tai jo käynnissä olevaan toimintaan tekemällä muutoshakemus voimassa olevaan anniskelulupaan. Hakemus tai ilmoitus ohjautuu automaattisesti oikeaan aluehallintovirastoon käsiteltäväksi.

Anniskelua ei saa jatkaa kello 1.30:n jälkeen kahden tai useamman luvanhaltijan yhteisellä anniskelualueella (AlkoL 44 §). Yhteistä anniskelualueita koskevaan lupaan voidaan toimijoiden niin sopiessa kirjata, että anniskelualue on kello 1.30 jälkeen vain yhden anniskeluluvanhaltijan käytössä. Käytännössä muiden anniskeluluvanhaltijoiden on lopetettava anniskelu viimeistään kello 0.30, jolloin heidän anniskelemissä juomien nauttiminen päättyy kello 1.30 mennessä. Tällöin anniskelualueelle voidaan ilmoittaa tai hakea jatkoaikaa.

Aluehallintovirasto voi asettaa mm. henkilökunnan ja asiakkaiden määrään, anniskelu-aikaan ja meluhaittojen ehkäisyyn liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. Aluehallintovirasto saa kieltää anniskelun jatkamisen, jos terveydensuojeluviranomainen toteaa siitä aiheutuvan terveydensuojelulaissa tarkoitettua terveyshaittaa lähiympäristön asukkaille eikä haittaa voida ehkäistä luvanhaltijan toimenpiteillä. (AlkoL 22 ja 44 §:t).

Kunnalla on oikeus, jos yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuu anniskelun jatkamisesta vähäistä suurempaa haittaa, kieltää anniskelun jatkaminen tai rajoittaa sitä sillä kunnan alueella, johon haitta kohdistuu. Kunnan

päätös voi koskea kaikkia viikonpäiviä tai määrättyjä viikonpäiviä ja se voi olla voimassa toistaiseksi tai määräajan. Päätös tulee voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi (AlkoL 44 §).

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa ilmoituksen tai luvan perusteella kello 1.30:n jälkeen, luvanhaltijalla on velvollisuus asettaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuja järjestyksenvalvoja valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Järjestyksenvalvoja tulee asettaa yksi jokaista alkavaa sataa asiakasta kohti, ja heidän tulee hoitaa tehtävänsä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättymiseen asti (AlkoL 45 §).

Aluehallintovirasto voi pienentää vaatimusta tai poistaa sen kokonaan, jos luvanhaltija esittää jatkoaikailmoituksessa tai kirjallisessa hakemuksessa, että vaatimus on selvästi tarpeeton paikan toiminta-ajatuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Aluehallintovirasto voi myös edellyttää edellä kerrotusta poiketen useampien järjestyksenvalvojen määräämistä, jos se on välttämätöntä (AlkoL 45 §).

4.5 Anniskelu tilaisuuksissa ja tapahtumissa

Tilaisuuksia ja tapahtumia varten voidaan hakea määräaikaista anniskelulupaa (AlkoL 9 ja 18 §:t). Anniskeluluvanhaltija voi anniskella tilaisuuksissa ja tapahtumissa myös tekemällä aluehallintovirastolle ilmoituksen, mutta se edellyttää, että alue on hyväksytty aluehallintovirastolla etukäteen anniskelualueeksi alueen omistajan tai haltijan toimesta (AlkoL 20 §). Yleensä määräaikainen anniskelulupa on tarkoituksenmukaisin toimintamalli yksittäisen anniskelutapahtuman järjestämiseksi.

4.5.1 Määräaikainen anniskelulupa tilaisuutta tai tapahtumaa varten

Määräaikaisen anniskeluluvan hakemiseen tilaisuuksia tai tapahtumia varten sovelletaan samoja menettelyjä kuin anniskeluluvan hakemiseen muutoinkin. Nämä menettelyt on kuvattu tarkemmin aikaisemmissa 4. luvun kappaleissa.

Määräaikaista anniskelulupaa haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Anniskelulupahakemus.

4.5.2 Anniskelu ennakkoon hyväksytyssä anniskelupaikassa

Tapahtuma-, kokous- ja juhlatila ja vastaava alue voidaan tilan tai alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta hyväksyä anniskelualueeksi samoin edellytyksin ja mahdollisin rajoituksin kuin anniskeluluvan anniskelualue.

Ennakkoon hyväksyttävä anniskelupaikka voi koostua useammasta anniskelualueesta. Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia anniskeltuja alkoholijuomia. Anniskelupaikalla puolestaan tarkoitetaan anniskelualueen tai anniskelualueiden muodostamaa kokonaisuutta.

Ennakkoon hyväksytyt anniskelupaikan anniskelualueita koskevat anniskelun säännökset vain silloin, kun sillä on aluehallintovirastolle ilmoitettua anniskelutoimintaa.

Anniskelupaikan hyväksyntää tilaisuuksia ja tapahtumia varten haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Anniskelupaikan hyväksyntähakemus.

Ennakkoon hyväksytyt anniskelupaikan anniskelualueella voi anniskelutoimintaa harjoittaa ilmoituksen perusteella sellainen toimija, jolla on aikaisemmin myönnetty voimassa oleva anniskelulupa. Anniskelulupa voidaan myöntää hakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua on tarkoitus harjoittaa ennakkoon hyväksytyissä anniskelupaikoissa järjestettävissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa (AlkoL 19 ja 20 §:t). Myös anniskeluluvalla, joka on myönnetty anniskelupaikkaan, voidaan anniskella ennakkoon hyväksytyjen anniskelupaikkojen anniskelualueilla (AlkoL 20 §).

Anniskelulupaa ilman anniskelupaikkaa haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Catering-anniskelulupahakemus.

Ennakkoon hyväksytyt anniskelupaikan anniskelualueella anniskeleminen edellyttää ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle viimeistään kolme vuorokautta (72 tuntia) ennen tilaisuuden alkua (AlkoL 20 §). On kuitenkin otettava huomioon, että jos toiminta edellyttää esimerkiksi yhteistä anniskelualueita tai jatkoaikaa koskevaa lupaa, näitä koskevat hakemukset on saatettava vireille aluehallintovirastossa selvästi aiemmin, vähintään kuukautta ennen tilaisuutta.

Tilaisuus tai tapahtuma, jossa voidaan ilmoituksella anniskella, ei voi olla 30 vuorokautta pidempi. Jatkuva toiminta tai erilaisten pienten tapahtumien peräkkäinen järjestäminen ei ole yksi tilaisuus. Tilaisuudet tulee ilmoituksessa yksilöidä. Yhdellä anniskeluilmoituksella voi ilmoittaa anniskelusta useammassa laajuudessa ja sisällöltään samankaltaisessa tilaisuudessa samalla ennakoon hyväksytyllä anniskelualueella, mutta enintään 30 vuorokauden ajalta (esimerkiksi ottelutapahtumat tai lavatanssi-illat).

Jos anniskelutilaisuudet liittyvät ennalta nimettyjen seurueiden matkailupalveluun ennakoon hyväksytyyn anniskelupaikan anniskelualueilla, yhdellä ilmoituksella voidaan esittää kaikki matkailijoille tarjolla ja käytössä olevat reitit enintään vuodeksi kerrallaan (AlkoL 20 §). Tällaiseksi matkailupalveluksi lainsäätäjä on katsonut pääasiassa luonnossa tapahtuvat ennalta suunniteltuja reittejä etenevät erilaiset elämys-, eräretkeily- ja safaripalvelut.

Anniskelutoimintaa koskevat pääsääntöisesti samat säännökset kuin kiinteässä anniskelupaikassa. Anniskelutoimintaa varten on oltava omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelma sekä anniskelualueen hyväksyminen on pidettävä suunnitelmaa toteuttavan henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla (StmA 1 §).

Jokaisella hyväksytyyn anniskelupaikan anniskelualueella voi ilmoittaa toimivansa eri anniskeluluvanhaltija samaan aikaan ilman yhteistä anniskelualueen koskevan luvan hakemista. Samalla anniskelualueella samaan aikaan anniskeleminen edellyttää kuitenkin yhteistä anniskelualueen koskevan luvan hakemista (AlkoL 19 §). Kahdelle tai useammalle hakijalle saadaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastaavansa alueen valvonnasta.

Mikäli ennakoon hyväksytyyn anniskelupaikan sisätilassa halutaan jatkaa anniskelu-aikaa kello 1.30 jälkeen, pitää anniskeluluvalla alueelle toimimaan tulevan tehdä tästä ilmoitus vähintään kolme viikkoa ennen tilaisuutta tai tapahtumaa aluehallintovirastolle. Ulkotilojen anniskeluajan jatkamiseen sovelletaan jatkoaikahakemusmenettelyä.

Ilmoitus anniskelusta hyväksytyyn anniskelupaikan anniskelualueella sekä siihen liittyvät muut tapahtuman lupa- ja ilmoitusasiat tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan ilmoitus anniskelusta hyväksytyssä anniskelupaikassa.

4.6 Anniskelupaikan vähittäismyyntilupa

Anniskelupaikan sisätilaan voi saada käymisteitse valmistettujen enintään 8 % ja muulla tavoin valmistettujen enintään 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan anniskelussa olevien alkoholijuomien myyntiä varten. Anniskelupaikassa tapahtuvaa vähittäismyyntiä koskevat pääsääntöisesti samat säännökset kuin muutakin alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Anniskelupaikan yhteyteen voi saada myös tilaviinin tai käsityöläisluen vähittäismyyntiluvan, mikäli täyttää luvan saamisen edellytykset. (AlkoL 17 §.)

Määräaikaisen anniskeluluvan tai ennakkoon hyväksytyyn anniskelualueen yhteyteen vähittäismyyntilupa saadaan myöntää vain sellaiseen useiden alkoholijuomien valmistajien esittelytilaisuuteen, jonka tarkoituksena on esitellä tuotteita kuluttajille. (AlkoL 17 ja 20 §:t.)

Vähittäismyyntilupaa anniskelun yhteyteen haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Lupa haetaan anniskeluluvan hakemisen yhteydessä lomakkeella Anniskelulupahakemus tai jo käynnissä olevaan toimintaan tekemällä muutoshakemus voimassa olevaan anniskelulupaan. Ennakkoon hyväksytyyn anniskelupaikan anniskelualueella tapahtuvaan toimintaan liittyvä vähittäismyyntihakemus tehdään lomakkeella Ilmoitus anniskelusta hyväksytyssä anniskelupaikassa samassa yhteydessä, kun anniskelusta tilaisuudessa tai tapahtumassa ilmoitetaan.

Aluehallintovirasto saa asettaa vähittäismyyntin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua (AlkoL 17 §).

Aluehallintovirasto voi rajoittaa anniskelupaikan vähittäismyyntin myyntiaikaa ja asiakkaille myytäviä myyntimääriä, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

4.7 Keittiöalkoholin käyttölupa

Ravintola voi hakea lupaa keittiöalkoholin käyttämiseen ruoanvalmistuksessa. Keittiöalkoholin käyttöluvan myöntää Valvira. Luvan saaminen edellyttää, että

keittiöalkoholin tarve on perusteltua ja käyttöpaikka täyttää sille asetetut vaatimukset.

Keittiöalkoholin käyttö lupaa haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Lupaa haetaan lomakkeella Teollisuus- ja keittiöalkoholin käyttö lupahakemus.

Hakemukseen on liitettävä selvitys alkoholin käyttötarkoituksesta ja vuotuisesta ostotarpeesta (alkoholilajit ja litrat lajeittain, ruokareseptit).

Keittiöalkoholin käytöstä ja varastosta on pidettävä kirjaa ja luvanhaltijan kirjanpidosta on kyettävä jälkikäteen selvittämään käytetyn alkoholin määrä ja laatu.

Keittiöalkoholin käyttö luvan hakeminen pienimuotoiseen ruoanvalmistukseen ei välttämättä kannata, sillä lupahakemuksen käsittelystä peritään maksu ja lisäksi luvanhaltijoilta peritään vuotuinen valvontamaksu.

4.8 Ilmoitus alkoholijuomien kaupallisesta maahantuonnista anniskelua varten

Anniskeluluvan haltija saa tuoda maahan alkoholijuomia anniskelua varten tehtyään Valviralle ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana (AlkoL 29 §).

Ilmoituksen voi tehdä sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Ilmoituksen käsittelystä peritään maksu ja ilmoituksen vastaanottamisesta toimitetaan kirje tietojen kirjautumisesta rekisteriin. Tämä kirje esitetään tullille maahantuonnin yhteydessä.

Alkoholijuoman maahantuoja vastaa kulutukseen luovuttamansa alkoholijuoman laadusta ja koostumuksesta sekä siitä, että tuote ja sen päällysmarkinnat ja muu esittely ovat säännösten ja määräysten mukaisia (AlkoL 30 §). Valvira ohjaa ja valvoo tämän vastuun toteutumista. Pakkausmerkintöjen osalta on huomioitava, että pakolliset merkinnät kuten yliherkkyyttä aiheuttavat ainesosat on oltava pakkauksissa merkittynä suomeksi ja ruotsiksi.

Maahantuojan on ilmoitettava kaikki maahantuomansa tuotteet alkoholielinkeinorekisteriin ennen niiden anniskelua. Lisäksi kaikki maahantuodut erät tulee raportoida kuukausittain Valviralle. Ilmoitukset ja

raportoinnit tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu.

Lisätietoja alkoholijuomien maahantuonnista löytyy Valviran verkkosivuilta.

Alkoholijuoma on maahantuotaessa ilmoitettava verotettavaksi. Alkoholijuoman maahantuontia pidetään laittomana, jos siitä ei ole suoritettu Suomessa alkoholiveroa.

4.9 Muutokset yhtiön omistus- ja hallintasuhteissa tai konkurssitilanteessa

Alkoholiviranomaiset saavat pääsääntöisesti tiedot yrityksen omistus- ja hallintasuhteiden muutoksista suoraan Patentti- ja rekisterihallituksen rekistereistä ja näistä muutoksista ei yleensä ole tarpeen erikseen ilmoittaa. Tietojen päivittymisen voi tarkistaa alkoholielinkeinorekisterin sähköisestä asiointista Allusta osoitteessa valvira.fi/allu. Mikäli tiedot eivät ole päivittyneet kahden viikon kuluessa siitä, kun ne on PRH:ssa rekisteröity, pitää muutoksesta ilmoittaa aluehallintovirastolle. Ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti voi johtaa seuraamusmaksun määräämiseen (AlkoL 71 §).

Jos anniskeluluvan haltija asetetaan konkurssiin, konkurssipesä voi halutessaan jatkaa alkoholijuomien myyntiä korkeintaan yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta. Konkurssipesän on ilmoitettava aluehallintovirastolle anniskelutoiminnan lopettamisesta tai sen jatkamisesta. Toiminnan jatkamiseksi konkurssipesä tarvitsee anniskelulupanumeron aluehallintovirastolta. (AlkoL 72 §.)

4.10 Muutokset anniskelutoiminnassa

Jos luvan haltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, luvan haltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin aluehallintovirasto on hyväksynyt luvan muuttamisen (AlkoL 11 §).

Aluehallintovirasto voi vaatia tarpeellista lisäselvitystä luvan myöntämisen edellytysten ja lupaa koskevien määräysten ja ehtojen tarpeellisuuden arvioimiseksi. Selvitystä voidaan vaatia tässä tarkoituksessa myös siitä muutokseen liittyvästä toiminnasta, joka säilyy ennallaan. (Valtioneuvoston asetus alkoholilain toimeenpanosta 151/2018, 13 §.)

Mikäli liikepaikan nimi tai muut tiedot muuttuvat, tästä on ilmoitettava aluehallintovirastolle. Tiedot tallennetaan alkoholiluparekisteriin, jonka oikeellisuus on tärkeää mm. tavarantoimitusten ja lupaviranomaisen tiedotteiden perille tulon kannalta.

Anniskelualueen muutokset voivat koskea anniskelupaikan sisätiloja tai ulkotiloja. Muutokset voivat olla pysyviä tai määräaikaisia. Anniskelualueita saadaan muuttaa luvanhaltijan ilmoituksen perusteella. Ulkotiloissa anniskelualueita ei kuitenkaan saa laajentaa ilmoitusmenettelyllä. Ilmoitus anniskelualueen muutoksesta tulee toimittaa aluehallintovirastolle vähintään kolme viikkoa ennen muutoksen suunniteltua käyttöönottoa. Aluehallintoviraston tulee kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta ilmoittaa, jos muutos ei täytä anniskelualueen hyväksymiselle säädettyjä edellytyksiä. (AlkoL 18 §).

Anniskelualueita voidaan ulkoalueella laajentaa ja haluttaessa muutoinkin muuttaa tekemällä hakemus anniskeluvan muuttamiseksi. Tällöin muutoksen saa ottaa käyttöön, kun aluehallintovirasto on sen hyväksynyt. (AlkoL 11 §).

Muutokset lupaan haetaan ja ilmoitetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Muutokset tehdään valitsemalla omista luvista se, jota halutaan muuttaa ja tekemällä siihen muutoshakemus.

4.11 Omistajanvaihdos ja toiminnan siirtäminen uuteen liikehuoneistoon

Anniskelulupaa tai muuta alkoholilain mukaista lupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle (AlkoL 10 §).

Jos anniskeluluvan saanut elinkeinonharjoittaja luovuttaa anniskelupaikan liiketoiminnan toiselle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa tai vanhan toimijan Y-tunnus muuttuu, ei elinkeinonharjoittaja saa anniskella alkoholijuomia kyseessä olevassa anniskelupaikassa ennen kuin aluehallintovirasto on hakemuksesta myöntänyt hänelle anniskeluluvan.

Jos luvanhaltija haluaa siirtää toiminnan uuteen liikehuoneistoon, on hänen haettava siihen uusi anniskelulupa.

4.12 Anniskelutoiminnan lopettaminen

Alkoholijuomien anniskelutoiminnan lopettamisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus aluehallintovirastolle toiminnan loppuessa. Ilmoitus tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asiointissa Allussa osoitteessa valvira.fi/allu. Lopetus ilmoitetaan valitsemalla omista luvista se, joka halutaan lopettaa ja antamalla luvalla päättymispäivämäärä.

Alkoholijuomien anniskeluluvan haltija saa toiminnan loppuessa tai siirtyessä toiselle myydä alkoholijuomavarastonsa ilman tukkumyyntilupaa toiselle luvan haltijalle. Luovutushinta on ostajan ja myyjän sovittavissa. Toiminnan loppuessa alkoholijuomavarasto voidaan myös siirtää luvan haltijan toiseen myyntipaikkaan tai palauttaa tukkumyyjälle. (AlkoL 30 §.)

Alkoholijuomavaraston luovutuksesta uudelle omistajalle tai toiseen myyntipaikkaan on laadittava asiakirja, josta käy ilmi, kuinka paljon mitään alkoholijuomaa siirretään. Alkoholijuomavaraston luovuttamista koskeva asiakirja on toimitettava aluehallintovirastolle 30 päivän kuluessa hallinnan siirtymisestä. (AlkoL 30 §.)

Luvan haltijan pitää toimittaa aluehallintovirastolle tiedot lopetuspäivään mennessä suoritetuista myynneistä puolivuosi-ilmoituksella (AlkoL 62 § ja StmA 9 §).

4.13 Lupa- ja valvontamaksut

Alkoholiviranomaiset perivät käsittelymaksuja tekemistään lupapäätöksistä ja vuotuisen valvontamaksun. Maksut ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä.

Aluehallintovirastojen käsittelymaksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella ja Valviran käsittelymaksuista sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Voimassa olevat maksutaulukot löytyvät virastojen verkkosivuilta sekä asetusten liitteistä.

Jos maksuvelvollinen katsoo, että käsittelymaksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Aluehallintovirasto perii toistaiseksi voimassa olevien anniskelulupien haltijoilta vuosittain toimipaikkakohtaisen valvontamaksun. Lisäksi anniskeluajan

jatkamisesta sekä vähittäismyynnistä peritään vuosittaiset valvontamaksut. (AlkoL 75 § ja lain liite).

Anniskelun valvontamaksu määrätään sataprosenttisena alkoholina edellisen kalenterivuoden lasketuista tai vuoden pituisena laskenta-aikana arvioiduista ostoista seuraavasti:

- Alle 100 litraa, 105 euroa
- Vähintään 100 litraa mutta alle 2 000 litraa, 210 euroa
- Vähintään 2 000 litraa mutta alle 10 000 litraa, 420 euroa
- 10 000 litraa tai enemmän, 790 euroa.

Anniskeluajan jatkamista koskeva erillinen valvonnan vuosimaksu on 760 euroa, jos anniskelua jatketaan yli 180 päivänä vuodessa kello neljään, ja muutoin 380 euroa. Valvontamaksu määräytyy sen mukaan, kuinka monelle päivälle vuodessa on ilmoitettu tai haettu jatkoaikaa kello neljään.

Vähittäismyynnin valvonnan vuosimaksu kultakin myyntipaikalta on 200 euroa. Vähittäismyynnin valvonnan vuosimaksu koskee myös anniskelupaikkoja, joilla on lupa anniskelussa olevien käymisteitse valmistettujen enintään 8 % ja muulla tavoin valmistettujen enintään 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntiin.

Uudelta vähittäismyynnin tai anniskelun luvanhaltijalta taikka uudesta anniskeluajan jatkamista koskevasta ilmoituksesta ei peritä valvontamaksua ensimmäisenä kalenterivuotena. Vähittäismyynnin, anniskelun ja anniskeluajan jatkamisen valvontamaksut laskutetaan kalenterivuosittain viimeistään 30.4., kun luvanhaltijalla on voimassa oleva lupa 1.4. (AlkoL 75 § ja lain liite.)

Valvontamaksuun saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta. Oikaisuvaatimus on esitettävä maksun määräämistä koskevassa asiassa kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista. (AlkoL 80 §.)

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Ounasjoentie 6, 96200 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi